
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ

Լ ՈՒՍԵՒՈՐԻՉ

ՓԵՏԵՐԻՄԻՉԻՆ

ԹԷՎԼՐԻԽԻ

ՎԵ ԷՆՃԱՄԸՆՏԱ

ԳԱԶԸ ՄՈՒՆԹԱՍԱՐ ՏՈՒՆԼԻՐ ՎԵ

ԷԼԶԻՄ ԹԵՅԵՔԵՐԻՐԼԻՐ ԻԼԱՎԵ

ՕԼՈՒՄՈՒԸ ՏՈՒՐ

ՎԵՆԵՏԻԿՏԷ

Ս. ՂԱԶԱՐ ՄԱՆԱՍԹԸՐԸՆՏԱ ԳԱՍՄԱ

—
1830

**HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY**

ՏԻՊԱՃԵ

ՍԻԼԼԵԹԻ Էրմէնիյանըն Էօթէտէն
պէրիւ րուհանի վէլիի նիմէթի վէ շէրէ.
Ֆի իսթիմրարը օլան սուրբ Գրիգոր Լու-
սաւորիչ նամ ուլու փէտէրիմիզին պի-
ղիմ ուղըումուղա չէքտիքէրի ազապըն
վէ Էթտիքէրի սէվապըն Թէվարիխի՝
պունտան ագտէմ չօգ տէֆ՝ա Թահրիր
վէ պասմա օլունմուշ իսէ տէ, միլէթի-
միզին էն պիւլիւլիւնտէն էն քիւլիւլիւնէ
վարընճա՝ մէզպուր աղիմ սուրբու փէ-
տէր պիլիպ, օնա օլան իպատէթ աշգը,
վէ միւճէրրէտ օնուն վագալէրինէ վու-
գուֆ օլմագ հավէսի՝ շիմտիյէ գատար էլ
տէ պուլունան Թէվարիխլէրինէ քիֆայ-
էթ Էթմէյէճէյի տէրքէար տըր : Չիւն
ինսանըն տիմաղընտա լէզզէթ իսթիտա-
տը օլտուղու կիպի, մէյվէնին տիւրիւ
ճինսի քենտիյէ եարար տըր՝ զարար տէյ-
իւ ֆէհմի միսիլիւ, օ նէվզուհուր մէյ-

վէլէրտէն պիրի տէ պու օլաճագ մէ-
 մուլէյլէ, վէ հէր օգույանըն մէնֆա-
 աթընը կէօրմէսի պի իշթիպահ տըրթիւ-
 լահազասըյլա, հալա մահրուսէի Գայ-
 սէրի էհալէսինտէն պիր ալիճէնաս պէ
 սուրը Լուսաւորիչէ իսլատէթքեար քի-
 մէսնէ օլուպ, պու տէֆ'ա պիղէ՝ մութ-
 լագ պասմա օլունսուն տէյի իսթիտա-
 սընտէն նաշի, իշպու քիթապ թահրիր
 օլունմուշ տուր: Իսլատէթքեարը մեր-
 գում պու պապտէ ազիզ փէտէրիմիզէ
 օլան մուհապպէթինի ֆիլիէն քէմալ
 մէրթէպէ էտա էթալիյինտէն մասա՝ է-
 սէր օլմագ զիւ՝մինտէ օլուպ քէնտի էթ-
 րաֆընա վէ միլլէթինէ պիր նատիտէ վէ
 միւտափիւ պերկիւզար էթալիյի նիւմայ-
 ան տըր: Հէմվարէ ճէնասի հազըէթի
 պարի՝ խայրիսահ մուսաթիլէյհին հէր
 պիր մագսուտունու գարինի հիւսնի գա-
 պուլ էյլէմէյէ էրզանի գըլըպ, վէ պու
 քիթապը օգույանլարա տախի՝ տույ-
 տուգլարը ֆաղիլէթլէրի թութմագ
 ղայրէթի քէրէմ էյլէյէ:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ
Լ ՈՒ Ս ԵՒ ՈՐԻՉ

ՓԵՏԵՐԻՄԻՉԻՆ
ԹԵՎԱՐԻԽԻ

ԻԼԲ ՊԱՊ

Սուրբ Գրիգորոսն Գիւնէայա իեւթո՛ւ
Կրիսթիանոս աթոյի-մէսի :

ՊՈՒ ազիզին պապասընըն աաը Ա
նակ պարթև տէնիլիւ իալի, վէ վալիտէսի
Ոգոհէ : Պապասը Անակ փուլթիէրէսթ
պարթև միլլէթինտէն վէ աճէմ շահընըն
էն միւշէրրէֆ վէ նամտար պէյլէրին
տէն պիրի օլտուլունտան մամտա, պի-
ղիմ էրմէնի միլլէթինին օ էսնատէ օլան
Արշակունի Թաճտարլարընըն տա սոյ-
ունտան օլուպ, օլ վադթըն էրմէնի
փատիշահը Խոսրով իլէ ագրապալըղը
վար ըտը :

Անակ՝ էհլելէ վէ սայիր էթրաֆ ու
էթպատասըլա պերապեր աճէմիսթան-
տան գալցըպ էրմէնիսթանա կէօջ էթ-
տի. սուրէթէն կէօյա աճէմ շահրնտան
գաչկըն տա՝ խոսրովա սըղընմաղա կէ-
լելյօր. լաբին իչ եիւղիւ ֆէսատ՝ շահ ըլա
իլմի պիր, վէ տէք.ք իլէ ագրապասը խոս-
րովուն վիճուտինի տիւնե առէն գալարը
մսղ ըտը :

Եօլտա Արտազ տէնիլէն էյալէթէ
եէթիշտիքլէրինտէ, սուրբ Թադէոս ա-
ւաքեալըն կէօմիւլտիւյիւ մահալէ եա-
գըն՝ էհլի համիլէ գալըպ, օ վաղթըն
էրմէնիսթան փայիթախտը վաղարշա-
պատ նամ մէմլէքէթինտէ Լուսաւորիչ
փէտէրիմիզ տիւնեայա կէլտի, էֆէնտի-
միգին 257 սէնէսինտէ :

Իւզէրինէ չօգ կէչմէյիպ, Անակ ֆիք-
րինտէ գուրտուղու մէլանէթի խոսրո-
վուն հագգընա իճրա էթմէսիլէ՝ միւ-
րատընա էրտի. անճադ անիտէ ճէզասը
տախի թերթիպ օլուպ, սոյու սօփու հէֆ
գըլըճտան կէչտի: Պու մուսիպէթ վա-
գաատէն՝ Հագ թաալէնին ինայէթիլէ
իքի մասուլմ չօճուգլարը սիւթ անալարը
մարիֆէթիլէ սէլամէթէ չըգըպ սաղ
յալարլար: Պիրինին ատը Սուրէն, քի

օնու աճէմիսթան թարաֆընա գաջը-
րըպ հալասընա թէսլիմ էթտիլէր . օպի-
րինի տէ (քի միլլէթիմիզէ լուսաւորիչ
օլաճաղըտը) սիւթ անասը՝ Սոֆի իսմին-
տէ պիր տինտար քրիսթիյան գատըն վէ
պիր սայիր գայսէրլի գատընճըղազ տա
պէրապէր՝ ալըպ Գայսէրիյէ գաջըրտը-
լար . վէ օնտա չօճուղու վաֆթիզ էտիպ՝
ատընը Գրիգոր գօտուլար :

Պաշգա ասո գօմայըպ տա Գրիգոր գօ-
մալարընըն սէպէսլինի տէրլէր քի , Գայ-
սէրիյէ կիտէր իքէն՝ եօլտա պիր աղաճըն
ալթընտա պիրազ էյլէնիպ տուրմուշար .
աղաճըն տալը իւզէրինտէ պիր կիւվէր-
ճինին զուրղուր էտիպ տուրմասը՝ պիր
մէլայիքին կիւվէրճին քիսվէթինտէ օն-
լարա կէօրիւնիւպ՝ չօճուղուն ատընը
Ղըրիղորիոս գօյուն տէյի հապէր վէրմէ-
սի թահմին օլունմուշ . քի Ղըրիղորիոս՝
րումճա օյանըգ տուրուպ՝ ույումայան
տէմէք տիր . նիճէ քի Գրիգոր փէտէրի-
միզ տէ ճան թարաֆընտան տայիմա օյ-
անըգ վէ տագիգ գալըր :

Գրիգոր Գայսէրիտէ տայիմա սիւթ
անեսընըն եանընտա՝ Ալլահ գօրգու-
տուլլա իպատէթ եօլունտա պիւյիւյիւպ ,
Ալլահա մագպուլ պիր քեամիլ վէ ազիմ

քրիսթիյան օլտուղունտան մատա, տի-
նիմիզէ տաիր օլան իլիմլէրէ տախի քէ-
մալի իլէ թալիմ վէ թահսիլ իլլէտի:

Պու ազիզին օսլիր գարտաշը աճէմիս,
թանա տիւշիւալ տէ, քէնտինին Գայ-
սէրիյէ տիւշմէսի, վէ օնտա քրիսթիյան
հօլունու նասըլ քի լազըմ իսէ էօյրէնմէ-
սի, վէ քրիսթիյան լըղա վաճիւլ օլան իւ-
մի տէ թահսիլ էթմէսի, պունլար թէհի
շէյլէր տէյիլ իտի. իլլա հագ թաալէ
քէնտինի միլլէթիմիզէ լուսաւորիչ կէօն-
տէրմէք թէրթիպինի թա հզէլտէն հա-
ղըր էթմիշ օլտուղինէ տէլալէթ իտի:
Եօգսա՝ աճէմ շահը տայիրէսինէ միւ-
նասիպէթի օլան չօճուղու՝ ըում թօփ-
րաղընտա, քրիսթիյան տինինտէ պիւյ-
իւթմէքտէն տիւնեաճա նէ իգպալ ու-
մուլա պիլըր իտի:

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

Սո-րբ Գրիգորիոն Տրտա Ժապիւհան
հըլմէթինէ կիրմի:

Վարդուր՝ սապիլիք վագըթլէրինի կէ-
շիրիւ՝ թարիգէ կիրէճէք վագթէ էրին.

Ճէ, գաիտէ իւզըն Գայսէրիտէ խանէ-
տանտան օլարագ Մարիամ ասըդ սիր
գըզ ալըպ տիւնեայէ կիրիր. վէ իւչ սէ-
նէ զարֆընտա քէնտիսինէ իքի էվլաս
օլուր քի պիւլիւք էվլատընըն իսմի Աւր-
թանէս վէ քիւչիւլիւնիւն տախի Արիս-
տակէս տէնիլիր. պու միւտտէթտէն սօն-
րա Գրիգոր վէ Մարիամ ըրզայի Թարա-
ֆէյն իլէ պիրպիրինտէն այրըլըպ՝ Մա-
րիամ քիւչիւք օղլուլա պէրապէր պա-
շընը չէքտի պիր մարապետ վանքընա,
Գրիգոր տա վարտը խոսրովուն օղլու
Տրգատըն հըզմէթինէ կիրտի :

Տրգատ օնուն քիմ օլտուղունու Թա-
նըմազ ըտը. լաքին Գրիգոր՝ վագթըլա
պապասը Անակըն խոսրովա գարշը էթ,
տիլի խըյանէթլիէ էյի աշնա օլարագ,
Տրգատը փէք էյի Թանըրըտը : Հաթթա
օնուն հըզմէթինէ կիրտիյինին ասը՝
պապասընըն խոսրովա վերտիլի նահագ
ղարարըն պէտէլինի օղլունա քէնտի է-
մէյիլէ էօտէմէք նիյէթիլէ իտի. վէ
հէր վէճհ իլէ օնուն հըզմէթինտէ սա-
տըգանէ գալըպ՝ օնտան այրըլմասը :

Գրիգորուն պու Թարզ հարէքէթէ
մէյիլ վերմէսինին իլք սէպէպի կէրօյ
Հագ Թաալէնին իլհամըտը, լաքին քէն-

տի Թարաֆընտան տախի պիզէ պիւյ-
իւք հիսսէլէր ալընաճազ ազիմ ֆազի-
լէթէրի օլմասը աշիքեար տըր: Վագան,
Գայսէրի կիպի մէշհուր շէհիրատ փէր-
վէրտէ օլուպ էվլէնիպ՝ էվլատ սահիպի
օլտուգտան սօնրա, հէր հալ իլէ հու-
զուրինէ պագապիլիւր իքէն, էզ ճիւմլէ
օլ ֆիքիրլէրի պէր Թարաֆ էտիպ Թէրքի
տիւնեա օլմագ, մուհապպէթլի էհլին-
տէն էվլատընտան այրըլմագ, վէ կիտիպ
քէնտի փէտէրինին հաոմի խոսրովուն
օղլունուն հըպմէթինէ կիրմէք, պու հալ-
լէր՝ սուրբ աւետարանըն էն էլզէմ Թէն-
պիհլէրինէ պիր ազիմ սուրբ նէ շէքիւ
մուգայէտ օլմասընըն պէշարէթի տիր:

ԻԻՉԻԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

Սուրբ Գրիգորոսն իւնաթի իրիւնիյան-
լըլընը Տըրաքըն հոսսուրունաթա իգրար էն-
Ֆէտի, վէ օնուն զապէպինաէն պիթէրլա օլ-
մասը:

ՏՐԻԱՏ՝ պապասը խոսրով էօլտիւք-
տէն սօնրա Թախտընը տէվլէթինի գայպ
էթմիշ, պիր վագըթ Գայսէրիտէ գա-

լըսւ՝ սօնրա Հռոմատա Դիոկղետիանոս
իմիէրաթօրուն էօյլէ պիր պիւլիւք
հըզմէթինէ եարատը քի, սանքի օնու
եէնիտէն էհեա էթմիշ գատար օլտու :
Դիոկղետիանոս Տրդատըն պու հըզմէ-
թինէ մուգապէլէ՝ օնու պիր ազլմփայ-
էյէ էրտիրմէք միւրատընտա իքէն, վագ-
թըլա էրմէնի փատիշահը խոսրովուն
օղլու օլտուլունու իշիթտիյի կիպի, ա-
նիտէ օնու պապասընըն թախտընանասս
էյլէտի. վէ փատիշահըգ. թաճընը րէս-
մէն սալթանաթ իլէ կիյաիրտիքտէն սօն-
րա, մուալէթինէ վաֆիր ապէր թայ-
ին էտիպ՝ վարսըն էրմէնիսթանը զաս-
լթընա կէչիրսին տէյի րուխսաթ վէրտի.

Տրդատ պէօյլէճէ Հռոմատան գալ-
գըպ էրմէնիսթանա եիւրիւյիւշ էյլէտի.
էօնիւնէ կէլէն տիւշմանը միւզմիհալ վէ
խարապ էթտիքտէն սօնրա, վարտը էր-
զինկեան սէմթինտէ օրսուսոււնու գուր-
տու օթուրտու :

Պուրաճըգտա Անահիտ նամ փու-
թուն պիր զայէթ մէշհուր փութխանէ-
սի վար ըտը : Տրդատ քէնտի տէվլէթ ու
իգպալնի՝ մէզպուր Անահիտ փութուն
հիւրմէթինտէն պիլիպ, փութփէրէսթ
մէզհէպինճէ պիր թագըմ գուրպանլար

վէ իսպառեմէն իլէ իպրա՛զը թէշէք-
քիւր զըմնննտա զիյարէթինի էտա էյլէ-
տի : Վէ չատրըրնա կէլտիքտէ ազիւմ զիյ-
աֆէթ օլուպ վէ միւքէմմէլ թաամ
էթտիքտէն սօկրա , թէմամ նախի մէ-
րամ օլունճա՝ Գրիգորու հուզուրունա
չաղըրըր , թէզ վարըպ եէշէրմիշ աղաճ
տալլարը ուճլարընտան նազիք ֆիլիզլէր
քէսսին տէ՛օլ Անահիտ նամտար փուլթա
փիշքէշ սունարագ սէճտէ գըլսըն տէյի
էմր էտէր : Օլ տէմ Գրիգոր , « Տիւնեա
ալէմի եարատան Ալլահտան գայրը քիմ
սէյէ պէն սէճտէ էթմէմ վէ էտէմէմ »
տէյի ճէվապ էթտի :

Տրգատ պու ճէվապա փէք խըրսա չը-
գըպ « Սէն պիր դարիպ քիմնէ իբէն կէլ-
տին պանա ինթիսապ էյլէտին , չիմտի
էմրիմէ գարշը տուրմայա տա ճէսարէթ
մի էտէյօրսուն հա՛ գալտըրըն քեաֆիրի »
տէյիպ՝ հէմէն հափըզա կէօնտէրտի :

Իրթէսի կիւն տէֆ՝ա հուզուրունա
կէթիրտիպ՝ « Սէն պու գատար զաման-
տան պէրի հըզմէթիմտէ սատագաթ էթ-
տին , վէ պէն տէ սէնտէն հօշնուտ օլա-
րագ՝ սանա չօգ էյլիք էթմէք նիյէթին
տէ իտիմ . նիչին չիմտի սէօզիւմտէն տը-
շարը չըգայօրսուն » տէտի : Գրիգոր

Ճէվապ վերտիքի, « Ալլահըն թէնպիհի պիզէ պու տուր . գուլ օլան քիշի աղա . սընա միւթիւ . օլմալը . պու վէճհ իւզըն պէն տէ սանա շիմտիյէտէք միւթիւ օլա . րադ սէօզիւնտէն չըգմատում . նիճէ քի սէն քէնտին տէ պունու իգրար էթտին շիմտի : Լաքին Հադ թաալէյէ վաճիպ օլան ուպուտիյէթի մախլուգաթա վէ եափմա նէսնէլէրէ էթմէք՝ այնը խէթա տըր » աէյի ճէվապ էյլէտի :

Տրդատ տէօնիւպ տէտի . « Է՛յ Գրիգոր , Անահիտ փուլթ՝ պիզիմ վէլինիմէ . թիմիզ վէ շանը շէօհրէթիմիզ օլմաղլա , էյէր սէն պունա վէ ախէր փուլթլարը . մըզա սէճաէ գըլմագսան , պիլէսին քի սանա վերէճէյիմ մանսուպլարըն եէրի . նէ՝ թիւրլիւ պէ թիւրլիւ իսկէնճէլէր իլէ սէնի միւզմիհալ էտէրիմ » : Գրիգոր ճէվապ էթտի . « Պէն՝ քէնտիմի եարա . տան Ալլահտան գայրը ալլահ նէ թանշ . րըմ , նէ տէ թափարըմ : Սիզին փուլթլա . րընըզըն հէփսի տէ փնսան եափըսը տըր . նէ ֆիքիրլէրի վար , նէ տէ նէֆէսլէրի . օնլարա սէճտէ գըլանլարըն տա ագլը եօգ , վէ օնլար կիպի ֆիրասէթտէն եայան՝ հայվան տըրլար քի էօյլէ շէյլէ . րէ թափարլար » :

Տրդատ իֆրաթ խորսլանըպ տէտի .
« Եւ, սէն ցիւնքի փուլթլարըմըզը տա
պիզի տէ հայվանա պէնզէթտին, էօյլէ
իսէ պէն տէ սանա՝ հայվանա իսկէնճէ
վերիւր կիպի իսկէնճէ վերէյիմ քի միգ-
տարընը պիլէսին, տէյերէք, հէմէն գալ-
տըրըն » տէյի էմր էթտի, վէ էղիյէթէ
պաշխանկըճ օլտու :

Պագ շու ազիզին նէ տէրէճէտէ Ալ-
լահըն սատըգ գուլու օլտուղունա . պագ
պու նէ շէքիլ տիւնեա սայընթըսընը
այաղ ալթընա ալմագ տըր քի, եարա-
տանըն մուհապպէթինտէն կէջմէքտէն
իսէ՝ սալթ պիր գուտրէթլի փատիշա-
հըն վերէճէյի մանսուպլարտան կէօզ
կէօրէ մահրում գալմագ տէյիլ, իլլա
նիչէ շխտէթլի իսկէնճէլէր տախի կէօ-
զիւնէ ալըյօր :

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՊԱՊ

ՏԵԿԿԵՆ ԷՄԵԼԵ ԿԵՐԷ ԳԵՐԴԵՐԱՆ ԼԷԿ
ԿԵՅԻ ԻՆԷՆՃԵԼԷԷ :

Ա. ՊԻՐԻԴՈՐՈՒ Տրդատըն էմրի միւ-
ճիպինճէ անխաէ թուլուպ էղնի ալ :

տընա պաղլատըլար, վէ աղզընա պիր
օտոուն փարչասը կէջիրիպ՝ իքի ուճոուն
տան կէմ հիսապը էնքսէսինտէն պաղլա-
տըլար :

Բ. Սօնրա արգասընա պիր գօճա
թուզ գայասը վէրտիլէր, վէ կէօքսիւնէ
քէլփէթլին թարչը պիր ալէթ կէջիրիպ՝
սըգը սըգըյա գըստըլար. վէ օնտան իփ
կէջիրիպ, պիր եիւքսէք եէրտէն աստը-
լար :

Սուրբ Գրիգոր օ աղըր թուզու եիւք-
լէնմիշ՝ օլ էզլյէթտէ եէտի կիւն ասըլը
գալտըգտան սօնրա, ճէլատըլար Տրգա-
տըն էմրի իւզըէ օնու էնտիրիպ հուզու-
րունա կէթիրտիլէր : « Է՛յ կէօրտիւնմիւ,
տէտի, շու պէյէնմէտիյին փուլթլար սա-
նա նէ էզլյէթլէր վէրտի : Չիւնքի սէն ալ-
լահլարըմըզը հայվան սրրասընա գօտոուն,
օնլար տա սէնին արգանա եիւք վէրիպ՝
հայվան կիպի աղզընա կէմ վուրտուլար.
էյէր ինատընտա գալի գալըրսան, սա-
նա տահա զիյատէ իսկէնձէ վէրէճէքլէ-
րի տէրքեար տըր » :

Գրիգոր ճէվապ վէրիր, « Օ սէնին
ալլահ տէտիյին փուլթլար՝ քիմի ալթըն-
տան, քիմի կիւմիւշտէն, քիմի թուճ-
տան, քիմի տէ թաշտան եափըլմըշ շէյ-

լէր տիրւէր : Ութանմայօրմուսունն օնլարա ալլահ տէմէյէ . վէ օնլար սանա իսկէնճէ վերտիւէր տէյի նիճէ տէյէպիլիւսին : Օնլարըն նէ ֆիքրի վար, նէ նէֆէսի վար, նէ տէ ճէվապը . հէփ օ պանա օլան իսկէնճէլէր սէնտէն տիր սէնտէն, օնլարըն խապէրի եօգ : Ինչալլահ օ արգամա վերտիլին թուզ գայասընտան չէքտիլիմ՝ ճանրմա հագ թաալէնին միւպարէք թուզու օլուպ՝ լէզզէթ վերէ, վէ սէնի քէնտի կէյլէր ճէննէթինէնայիլ էյլէյէ . լաքին սէնճիլէյին ասի գուլլարընը տա՝ կիւնահ եիւքլէրի արգասընտա էպէտի ճէհէննէմէ կէօնտէրսէ կէրէք տիր : Տրգատ պու սէօզլէրէ գուսուրուպ եէնի էզիյէթէ պաշլատը :

Գ. Ազիզի պիր այաղընտան պաշ աշաղը աստըրըպ, ալթընտա մէքրուհ վէ իյրէնէճէք գօգուլու շէյլէր եագտըրտըղընտան մատա, օն նէֆէր եավուզ ճէլլատլար թաղէ տէյէնէքլէր էլլէրինտէ՝ տուրմա վուրուրլար ըտը : Էյլէճէ եէտի կիւն տահա ասըլը գալըպ, ասըլտըղը եէրտէ՝ Ալլահ հիսապսըզ չիւքիւրլէր սունարագ չօգ տուա վէ նիյազլէր էտէրիտի : Պիր ազիմ նիյազը տա պուլուտու . “ Եա րապպիմ, սէն հէմէն պանա գուվ

վէթ վէր քի, պու գատար էզիյէթլէրէ
թագաթ կէթիրէ պիլէյիմ. վէ սէնսէն
պիխապէր օլան շու փուլթփէրէսթլէր՝
միւճիւզսթլարընը կէօրիւպ, տօղրու տի-
նէ կէլէրէք սէնի թանըսընլար տա, փուլթ-
փէրէսթլիքլէրինտէն խէլաս օլսուլլար» :

Վէ տուասընտա հէր նէ քի սէյլէտի
իսէ, Ագաթանգեղոս նամ ալիմին քի-
թապընտա հէփ պիր պիր եազըլը տըր :
Չիւնքի Տրդատըն էմրիլէ քեաթիպլէր
տուրուպ, տէտիքլէրինի եազար՝ Տրդատա
վէրիրլէր իտի, Ագաթանգեղոս տա Տըր-
գատ փատիշահըն սըրքեաթիպի օլմա-
սցլա հէր շէյի օլմուշու կիպի եազտը :

Հէր նէ հայ իսէ, եէտի կիւն թէմամ
օլտուգատ էնտիրտիլէր սուրք Գրիգորու
վէ Տրդատըն էօնիւնէ կէթիրտիլէր :
Տէտի Տրգատ . « Է՛յ, սանա էտէճէյիմ
էյլիքլէրէ պէտէլ, տահա էյի՞ մի քի ա-
գըլսըզլըղըն իջին պու իսկէնճէլէրէ
մուսթահագ օլույօրսուն. լաքին պիլէ-
սին քի, տահա նիչէ էզիյէթլէր իլէ վի-
ճուտինի տիւնեատան գալորըսամ կէ-
րէք տիր » : Գրիգոր ճէվապ վէրիպ տէ-
տի. « Պէնիմ աճէլէմ տէ օ տուր եա,
քի պիր կիւն էվվէլ պու թէնտէն չըգայ-
լմ տա կէյլէր սալթանաթընա վարայ-

ըմ. հէմէն պանա հէր նէ Թիւրլիւ էօ.
լիւմ վերէճէք իսէն, յէօյլէ քի իճրասը
օլտուն » : Տրգատ ճէվապ վերիպ, « Սէն
սանմա քի, տէտի, պէն սէնի էօյլէ չա-
փըգ էօլտիւրէճէյիմ. խայրը . տահա
չօգ Թիւրլիւ էգէյէթլէր իլէ փերիշան
օլաճագսըն քի, փուլթլարըմըղս գարշը
էթտիյին քիւֆիւրլէրին էօճիւնիւ սէն-
տէն ալա պիլէյիմ » :

Դ. Վէ էմրի միւճիպինճէ՝ օ սաաթ
իքի Թօմրուգ կէթիրիպ՝ այագլարընը
իչինէ ալտըլար, վէ օ գատար սըգտը-
լար քի, փարմագլարընըն ուճոնտան
գան ֆըշկըրըրտը :

Ե. Տրգատ եինէ խըրսընը տլամայրպ՝
եէնիտէն էմր էթտիյինտէ, սուրբ Գրի-
գորու Թօմրուգտան չըգսըրպ՝ տապան-
լարընա իրի էնքսէրլէր մըխլատըլար, վէ
էլլէրինտէն Թուլթուպ՝ էօթէյէ պէրիյէ
զօրուլան կէզտիրտիքլէրինտէ՝ այագլա-
րընտան էօյլէ պիր գան ագար ըտը քի,
պաստըղը եէրլէր հէփ գան իլէ միւլէմ
մա օլտու : Օ՝ վագըլթ Տրգատ՝ քէն-
նայիէ պաշատը . « Գրիգոր, պո՛ւ մու-
տուր սէնին Ալահընըն կէօրիւնմէզ իշ-
լէրի քի սէն կէօրիւյօրտուն » : Սուրբ
Գրիգոր ճէվապ վերտի . « Հայ հայ պո՛ւ

տուր, լաքին պու շիմաիքի տէրտէրին
վէ աճը աղըլլարըն՝ պիր կիւն մէյվէսինի
կէօրէճէյիմէ շիւպհէմ եօգ տուր. պու
պիր աղլամագ տըր քի, սօնու կիւլմէք
վէ շաղլըգ տըր ։ Տրդատ պու սէօզլէ-
րի զէվգէ ալըպ՝ տէտի .

Զ. « Վ ղւրուն շունուն կէօզ թարաֆ-
լարընա քի աղլայաճաղը թէփրէնսին
տէ՝ իւզերինէ շաղլըգ կէլսին ։ Վ է ա-
նիտէ միւպարէք կէօզ գափագլարընա
իւրժ իլէ զարպը սիլէլէր վուրմաղա
պաշլատըգլարընտա՝ տէտի, « Գրիգոր,
աճապ տէտիյին շաղլըգ պու մուտուր ։
Ճէվապ վէրտի տէյերէք. « Հայ հայ,
պու տուր. զէրէ պիր րէնչպէր՝ եազըն
սըճագտա վէ կիւնէշ իջինտէ թէրլէյիպ
եօրուլմատըգտան սօկրա, գըշըն օթու-
րուպ րահաթ օլամաղ. եանի տիւնեա-
տէ Ալլահ եօլունա վէ տօղրու տին հագ-
դընա եօրուլան՝ էօթէտէ րահաթընը
էլպէթթէ պուլուր ։ Տրդատ պու ճէ-
վապա իսթիսգալ էտիպ, եինէ քէննայի
սուրէթ իլէ « Հօշունտու եա տէտի .
էօյլէ իսէ նիչէ քի պունտա սըն՝ հէմէն
չալըք քի, էօթէտէ րահաթ օլամըն ։

Է. Վ է էմր էթտի քի օլ աղիղի ար-
գատը իւզերինէ եաթըրըպ՝ պաւընը

մենկենէյէ սըգը սըգը գըստըրտըլար, վէ
թուզուլա պօրայը սիրքէյէ գարըշտըրըպ՝
գամըշ ըլա պուրուն տէլիքլէրինտէն եօ-
գարը տօղըու փիւսկիւրէրէք սալտըլար:
Պէօյլէ քէսկին վէ աթէշ շէյլէրօլ ազի-
ղին թա պէյնինէտէք տէյիպ, արթըգ
չէքտիյի էզիյէթլէր թարիֆ գապու-
էթմէզ իքէն, էզ ճիւմլէ Տրգատ հայ-
ֆընը ալամայըպ՝ տահա ազապլը իսկէն
ճէլէր էմը էյլէտի:

Ը. Պիր թուլումուն իջինէ գըզկըն
քիւլ տօլտուրուպ՝ պաշընա կէջիրտիլէր,
վէ թուլումուն աղզընը սըգը սըգը պազ-
լատըլար քի, սօլուգ ալըպ վէրտիքճէ՝
քիւլ աղզընտան պուրնուստան իչէրի
կիրէր իտի: Վէ պէօյլէճէ տայանա
պիլինմէյէճէք էզիյէթլէր իլէ՝ալթը կիւն
թամամ գալտըգտան սօկրա, Տրգատըն
հուզուրունա կէթիրտիլէր իսէ, կիւ-
լիւմնէյէրէք « Էյ Գրիգոր, նէրտէն կէ-
լիյօրսուն տէտի, աճապ շու տէտիյին
ճէննէթտէն մի: — Հայ, հայ, օ ճէն-
նէթտէն, տէտի Գրիգոր. մատամ քի
հագ թաալէ պէնի լայըգ կէօրտիւ պու-
ճէֆալարը չէքմէյէ, ճէննէթ՝ շիմտի-
տէն կէրի պանա հազըր օլտուզունա տա-
լա շիւպհէմ եօգ: Ճան ըլա տահա կէօր-

մէմիշ իսէմ տէ, սըտգլմըլա հէր ան կէօ .
րիւր շաղ օլուրում” :

Թ. Տրգատ գաստ ու ինֆաալինտէն
« Հօշունտու, շիմտի պէն սանա շաղ օլմայը
էօյրէտիրիմ” տէյի պու էգիյէթի էմօ-
էթտի : Պաշ աշաղը տյագլարընտան ա-
ստըլար սուրբ Գրիգորու, վէ պաղըրսագ-
լարընա տօղրու պիր խունի գօյուպ ,
օ գատար սու տօլտուրտուլար քի, գար-
նը թուլում կիպի շիշտիքտէն սօնրա՝
աղզընտան պուրնունտան տա սու ֆըշ-
կըրըրալը : Սօնրա Տրգատ էօնիւնէ չա-
ղըրըպ՝ տէտի . « Է՛յ Գրիգոր, նա՛սըլըն .
պիգիմ ճիւմլէմիղլն հայաթ ու շէնլիյի-
միղ օլան փութլարըմըզա սէճտէ գըլա՛ր-
մըսըն, էօգսա տա՛հա պաշգա իսկէնճէ-
լէր մի չէքէրսին” : Գրիգոր ճէվապ
վէրտի . « Պէնի եարատան Ալլահտան
գայրը պաշգասընա սէճտէ էթմէմ . զի-
րա ճիւմլէ ինսանլարըն սահիպի հայա-
թի վէ կէօրիւպ կէօգէտիճիսի՝ խալիգ
Ալլահ եալընըզ օ տուր” տէտի :

Ժ. Տրգատ օլ տէմ պիր եէնի իսկէն
ճէ տահա էմր էթտի . իքի գօլլարընտան
աստըլար աղիզ Գրիգորու, վէ տէմիր
թարագլար ըլա իքի պէօյրիւնիւ օ գա-
տար գազըտըլար քի, քէմիքլէրի մէյտա-

յա չըգտար, վէ պիւթիւն եէր եիւզիւ
միւսարէք գանդլա պոյանտը:

ԺԱ. Լաքին Տրգատ սուրբ Գրիգոր
րա էթտիյի Թէքլիֆի իճրա էթտիրմէք
Ֆէյլինտէ, ինսանըն տիւշիւնէմէտիյի
է լիյէթլէրի իճատ էտէր իտի: Տէմիր-
տէն չալը Թիքէնլէրի եափտըրտը քի, եէ-
րէ պրագտըգլայն՝ հանկը Թարաֆընա
տիւշսէ էքսէրին սիւրի ուճու եօգարը
կէլիւ. վէ պու տէմիր Թիքէնլէրի եէրէ
եայտըրըպ, իւզէրինտէ օլ ազիզին չըպ-
լագ վիճուտինի օգատար եուվարլաթ-
տըրտը քի արթըգ Թէնինտէ ասլա սաղ
եէր գալմայըպ՝ պիւթիւն եարա փէրէ
քէսիլտի:

Իրթնսի կիւն Թէքրար ազիզի էօնիւնէ
չաղըրըպ տէտի. « Արթըգ փէք շաշայօ-
րում քի, շու սէնին պու գատար իսկէն-
ճէլէրէ տայանըպ տուրուպ տա էօլմէ-
տիյինտէն մատա, տահա ճէվապ տա վէ-
րէ պիլիյօրսուն »: Սուրբ Գրիգոր ճէ-
վապ վէրտի. « Պէնիմ սաղ գալտըղըմ
քէնտի գուվվէթիմտէն տէյիլ, իլլա պէ-
նի եարատան Ալլահըն հիքմէթինտէն
տիր, քի սէն կէօրիւպ աղնայաաըն քի,
պիր քիմսէ Ալլահըն մուհապպէթինէ
կէօնիւլ վէրէճէք օլուրսա, հիչ պիր

չէյ եօգ տուր քի, օնու ու մուհապպէթ տէն այրրա պիլէ. վէ Ալլահն պու գա տար հիքմէթինի կէօրիւպ տէ սէնին կի պի ինանմայանլար՝ գըյամէթ կիւնիւնտէ իֆրաթ իսթիղրապ չէքէճէքլէրի աշի քեար տըր)),

ԺԲ. Տրդատ պու ճէվապտան թէք րար պէ թէքրար հիտտէթլէնիպ՝ եինէ իսկէնճէ թէրթիպ էթտի : Իքի թանէ տէմիրտէն թօզլուգ եափաթրտըպ ազի զին տիզլէրինէ կէջիրտիլէր, վէ աղըր չէ քիճլէր իլէ օ թօզլուգլարըն տըշ թա րաֆընտան օ գատար վուրտուլար քի, իչ թարաֆլարը վարըպ սըգը սըգըյա տիզ գափազլարընա տայանարագ՝ էթ ւէրի այրըմ այրըմ այրըլտը. վէ էօյլէ թուլթուպ աստըլար քի՝ տիզլէրի փարէ փարէ օլտու : Վէ իւչ կիւն էօյլէ ապըլլ գալտըգտան սօնրա, Տրդատ հուզու րունա չաղըրըպ, « Ե՛յ Գրիգոր տէտի, կէօրտիւն միւ քի սէնին ու հաւայի ու մուտլարըն սէնի էլիմտէն գուրթարա մատըլար)) : Ճէվապ վէրտի. « Հաւայի ումուտ սէնին ումուտլարըն տըր քի, պէնի պուգատար սարփ իսկէնճէլէրէ գօշուպ՝ ազըպէթ սանա յուտուրմա ղա գատըր օլամատըն. վէ Ալլահ էֆէն

տիմիզին պանաքերէմ էթտիյի գուզվէ-
թիլէ շիմաիյէտէք վերտիյին եղիյէթլէրէ
տայանա պիլտիմ՝ եալընըզ պէնիմ օ
գափի ումուտում իչին։ Զիրա կերէք
թէզ՝ կերէք կէճ, պիր կիւն պու թէն
եափըսը պօզուլաճագ, վէ ուստաալար
ռւստաաթը կէլիպ օնու եէնիտէն եափա-
ճագ, վէ քիմի քի քէնտի թէնպիհինտէ
սատրգանէ գալմըշ պուլուրսա, օնլա-
րը ճան ըլա վէ թէն իլէ էօյլէ պիր մէս-
րուր էտէճէք տիր քի, տիլ իլէ թապիրի
միւմբին տէլիլ։ Վէ հեր քիմ քի քէնտի
թէմպիհինէ մուղայիր հարէքէթտէ
պուլունմուշ իսէ, ճան ըլա վէ թէն իլէ՝
ճէհէննէմին սէօյիւնմէզ աթէշինէ աթըլ-
մուղա մոււթահագ օլաճագ տըր։ Օլ-
տէմ Տրդատ աթթըգ նիհայէթ տերէճէ
էօֆքէլէնիպ՝ տէտի։ « Սէնին Սլահըն
սէնի եէնիլէմիշ եէնիլէմէմիշ, պէնիմ
վաղիֆէմտէլիլ լաքին շու օպիր տէտիլ-
ին լսգըրտը իչին քի՝ սէնին կիպիլէրի
սէօյիւնմէզ աթէշէ աթաճագ տէլի՝
պէն սէնի տիւնեատա սէօյիւնիւր աթէշ
իլէ եագայրմտա, պագալմ սէնին Սլ-
լահըն՝ պէնի նասըլ եագա պիլիր սէօյ-
իւնմէզ աթէշ իլէ »։

ԺԳ. Վէ օ սաաթ էմր էթաի, պիր տէ-

միր գաւաղ ըլա գուրշուն էրիթտիլէր . վէ ազիզի օթուրտուպ՝ սու կիսի էրիմիշ գուրշունու իւզէրինէ տէօքէրէք՝ պիւթիւն կէօվտէսինի տալլէյիպ եաղըր էթտիքտէն գաթի նազար՝ աղզընտան տա տէֆ՝ա տօլտուրուպ տէրունինի եազըպ պէրէլէտիլէր : Անճագ սուրբ Գրիգոր պու իսկէնճէլէրէ տէ պի հըֆզ իլլահու թաալէ թէհամմիւլ կէթիրիպ՝ հեր պիր սօրտուգլարընա տա մազպուլթ ճէվապլէր վէրիր իտի . աուա էթմէտէն տէ կէրի տուրմազ ըտը : Տրգատ տէրէճէսիզ թաաճճիւպտէ գալըպ , « Պէ առամ տէտի , պէն արթըգ շաշտըմ գալտըմ սէնին շիմաիյէտէք սաղ գալարզընա . պու գատար իսկէնճէլէրտէն նաւըլ էօլմէյօրսուն սէն : — Պէն իւք էվվէլ սանա տէմէտիմ մի , տէտի Գրիգոր , քի Ալլահ էֆէնտիմիզ՝ քէնտի գուլլարընը էլտէն պրագմազ , վէ սէնճիլէյին ասի գուլլարընը տա ութանաըրըր տէյի » :

ՊԵՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՏԵՐԱՊ ԽՈՐԲ ԳՐԻԳՐԻՍ ԱՐԿԱՆԱՊ ԳՈՒՆ
ՌԱՍՏԱՆԻ ՍԵՐԲՈՐԵՐ :

ՏՐԻԱՏ վաղա՛ մերամընա էրէմէտիյ-
ինտէն էթրաֆընըն հիճապընտա գա-
լըպ , աճապ տահա նէ շէքիլ վէ նէ
թիւրլիւ իսկէնճէ վէրէյիմ տէյի ֆի-
քիրտէ իքէն , ըիճալարընտան պիրիսի
էօնիւնէ չըգըպ , « Փատիշահըմ , պիլ-
միշ օլ , պու Գրիգոր՝ սէնին փէտէրինին
գանընա կիրէն Անակ նամ խայինին օղու
տուր . վէ պու գատար զամանտան պէրի
եանըմըգտայրտը տա՛ պիզ պիլմէզ իտիք :
Եհմալլիքի էրմէնիյէի խտրապ վէ վիրան
էթմէյէ սէպէպ՝ պունուռն պապասը օլ
մուշ տուր : Պինաէն ալէյհ օ մագուլէ
խայընըն էվլատընա պիր կիւն պիլէ
եաշամագ սէզա տէյիլ տիր էֆէնտիմ »
տէտի :

Տրգատ պունու իշիթաիքտէ՝ « Վարըն
պունու հէմէն Արտաշատ գույուսունա
աթըն կիթսինքի գուրթուլալըմ » տէյի
ֆէրման էթտի : Պու գույու՝ պիր գա-

րանլըգ տէրին պալլըգ վէ երլան եաթա-
ղը գանլը գուլու ուտու, քի հէր նէ գա-
տար գաթլէ մուսթահագ, մէսէլա սիճի-
լի քէսիլմիշ գանլը խրրսը՝ վէ հարամի վար
ըսա, օ գուլույա աթարլար ըտը. վէ ա-
տընա խոր վիրապ տէնիլի իտի քի՝ տէ-
րին գուլու տէմէք տիր, վէ իջինտէ էօյ-
լէ պիր իրի ազկըն երլանլար վար ըտը
քի, օրայա տիւշէն քիմսէյի անիտէ եօղ
էտէրլէրտի:

ԺԴ. Իշթէ սուրբ Գրիգորա իքի սէնէ
ալէտ տէվամօլ գատար ազապ վէ իսկէն-
ճէ վէ թէհամմիւլ կէլմէզ տէրէճէտէ
էզլիէթլէր վէրտիքտէն սօկրա՝ կէօթիւ-
րիւպ էլ ալագ պալլը՝ օլ խոր վիրապա
աթտըլար: Օլազիզ՝ գուլունուն տիպի-
նէ էնտիքտէ, օ ազկըն վէ աթտէր քէ-
սիլմիշ երլանլար օնա պիր քէտէր վէրմէք
տէյիլ, իլա կէլիպ տապանլարընը եա-
լարլար ըտը: Վէ օ կէճէ Ալահ թարա-
ֆընտան պիր տուլ գարըյա ըիւյաաըն-
տա հրեշտակ կէօրիւնիւպ՝ խոր վիրապ-
տա Ալահա մափալուլ գուլարտան պիր
քիմէսնէ վար տըր, կիւնտէ պիր էքմէք
կէօթիւրիւպ՝ օլ գուլույա էլպէթ աթա-
սըն տէյի թէնպիհի թէգապվիւտիւ օլ-
մալլա, օլ գարը հէր կիւն պիրէր սօմուն

կէօթիւրիւր օրայս աթար ըտը : Վէ
Հագ Թաալէնին ազիմ հիքմէթիյէ՝
սուրբ Գրիգոր օն իւչ օն տէօթ սէնէ
գատար օ զէհիրլի հայվանլար արասըն-
աա, վէ օ նէմ պալչըգ իչինտէ՝ սաղ սէ-
լիմ գալտը . վէ Հագ Թաալէտէն քէնտի-
նէ Թային օլան Պահապան հրեշտակ՝ քի
հրեշտակլարըն տէօթիւնճիւ գասըն-
տան ըտը, հէր կիւն կէլիպ պիլէսինճէ
գօնուշուպ Թէսլիյէ էտէր իտի :

Հաթթա սուրբ համբարձումուն տէօթ-
տիւնճիւ կիւնիւ կէլմէտի իսէ, իրթէ-
սի կիւնիւ սուրբ Գրիգոր՝ աճապ տիւն-
քի կիւն կէլմէտիյինին ասլը նէ օլա
տէյի սիւալ էթտի : Հրեշտակ ճէվապ
վերտի քի, « Յիսուս Քրիստոս էֆէնտի-
միզ կէօյէ չըգտըղը զաման, իճիմիզտէ էյ-
լէնիպ ճիւմլէմիզի տէ քէնտի միւպարէք
ճէմալիյէ մէսրուր էյլէտի : Վէ օնտան
սօկրա պիզէ ատէթ գալտը քի, հէր սէ-
նէ օլ կիւնլէր կէլտիքճէ՝ հէր պիրիմի-
զին գասընտա սըրա իլէ շէնլիք օլուր :
Չիւնքի տիւնքի կիւն սըրա պիզիմ գա-
սըն օլուպ՝ ազիմ շէնլիյիմիզ վար ըտը,
օլ սէպէպտէն սիզլէրէ կէլէմէտիմ » :
Սուրբ Գրիգոր պունու իշիթտիքտէ,
Էիւզիւնիւ Եէրէ գօյուպ՝ Ալլահ էֆէն-

տիմիզէ չօգ շիւքիւրլէր սունտու քի, •
միսիլլէ կիզլլէ սըրրը՝ • կիւնէտէք քիմսէ
պիլմէմիշ իքէն, • օնու քէնտիսինէ տույ-
ուրմաղա լայրգ կէօրտիւ :

Տրդատ փատիշահ սուրբ Գրիգորու
խոր վիրապա աթորտըգտան սօնրա,
տէվլէթիսին հէր թարաֆընա ֆէրման-
լար կէօնտէրտի քի խիւլասէի մազմունի
պու մինվալ իւզըէ իտի • « Ճիւմլէնիզէ
տէ մայիւմտիւր քի մէմալլիքի էրմէնիյէ
օլան տէվլէթիմիզէն մուհաֆազասը վէ
շան ու շէրէֆի փուլթարըմըզըն հիմայէ-
սինտէն օլմաղ իլէ, հէր քէս թիւրլիւ պէ
թիւրլիւ փիշքէշ վէ գուրպանլարըլա հէր
սլիրսէմթինիզտէ պուլունան փուլթարա
իզզէթ ու իբրամտէ օլմանըզ իջին թէնպի-
հի միւլլէքէանէմ օլմուշ տուր • վէ էյէր
օնլարը գապուլ էթմէյէն քիմսէ պու-
լունուրսա, հէր վէճհ իլէ հագգընտան
կէլմէք իջին ֆէրմանըմ օլմուշ տուր •
Հաթթա պէն տէ էօթէտէն պէրի հըզ-
մէթիմտէ սատըգ օլան սէվկիլլիւ գու-
լումու պիլէ, փուլթարըմըզ գապուլ
էթմէտիյի իջին՝ թիւրլիւ իսկէնճէլէր-
տէն սօնրա՝ էլ այագ պաղլը՝ Արտա-
շատ գանլը գուլուսունա աթորտըմ,
քի հէփ • ֆէյիլտէ կէզէնլէրէ իպրէթ

օլմուշ օլսուն :

Տրգատ պէօլէ սրգը սրգըյա՝ թափ տըղը մէզհէպին զայրէթինի կիւթտիւիւ հալտէ, արթըգ քիմ տէյէ պիլերտի օն տան սօկրա հայաստանա քրիսթիյանըգ կիրիպ աէ եէր պուլա պիլէճէք տէյի : Լաքին հագ թաալէնին կիզլի սըրլարը նա ինսան ագլը էրէր մի : Հէմ կիրտի, հէմ տէ օ Տրգատըն մարիֆէթիլէ թէ մէլի գուրուլտու : Աէ պունուն ասը մալիւմ, քի տիւնեատա սոզրու տինէ գարչը պիր արալըգ օլան հալածանք՝ օ նա զարար վէրիպ մէն օլաճաղը եէրտէ, ագըպէթ օնուն տահա զիյատէ ըուխ սաթ պուլուպ գուվվէթ ճուլմասը հագգընա օլտուղունուն իսպաթը չալա էքսիք տէյիլ տիր : Սուրբ Գրիգորուն օ գատար քարոզլարը վէ օ գատար միւճի զաթլարը՝ քի հէր պիր իսկէնճէսինտէ սաղ գալմասը կերչէքտէն պիրէր ալա մէթ վէ աշիքեարէ հիքմէթ իտի, նէ Տրգատըն նէ տէ ախէրին եիւրէյինէ թէէսիր էթմէտիյսէ աէ, օլ գարանըգ խոր վիրապ մահպուսինտէ արթըգ զայ օլմուշ կիթմիշ կիպի թահմին օլտուղու եէրտէ՝ օնուն մոլգատտէմա էմէյիլէ չալըչըպ հայաստանա սաջտըղը թօհու :

մա հազ. Թաալէ օնպէշ սէնէտէն սօն-
րա տիւնեանն պիր ուճունտան սու
վէրէնլէր կէօնտէրտի հռիփսիմեանք վէ
Գայիանեանք տէնիլէն կոյսլարը : Վէ
պու ազիզլէրին տին ուղրունա տէօք.
տիւքլէրի գան՝ օ Թօհումա սու եէրինի
ԹուԹուպ՝ մէյվէսի անիտէ հասըլ օւ-
տու :

ԱԼԹԸՆՃԸ ՊԱՊ

Սուրբ հռիփսիմէ վէ Գայիանէ վէ պիւն-
լէրինճէ օլտն ալիզ իոյսլարն հայաստան
իւլիդ՝ քին ուղրունա գան քէօթիւթլէրի :

ՊՈՒ ազիզ կոյսլար հռոմա սօյզա-
տէլէրինտէն օլուպ՝ հռոմատան տըշարը
պիր իզսիզ մահալտէ վանք իջինտէ Աւ-
լահա մագպուլ ճանլար ըտըլար : Պաշ-
լարննն ատը սուրք Գայիանէ՝ հռոմա
իմիէրաԹօրլարնն սօյունտան կէլմէ .
վէ պունուն հէմ խըսըմը հէմ էլլինտէ
փէրվէրաէ օլմուշ հռիփսիմէ ատըլ՝ տիւ
պէրլէքտէ մանէնտսիզ, վէ հիւսն ու էթ-
վարտա գուսուրսուզ պիր գըզճըղազ
վար ըտը : ՕԼ վագթին Դիոկլետիանոս

նամ իմիւերաթօրու օնուն թասաւրինի
կէօրմիւշ օլմաղ իլէ՝ մուծլագա քէնտի-
նէ ալմագ մուրատընտա իքէն, հէփիսի
պիրտէն օթուզ եէտի քիշի սէօղիւ պիր-
լիք էտիւպ, էօլիւմ՝ իսկէնճէ՝ վագիֆէ-
լէրի օլմամագ իւզըէ, եալընըզ ըրզլարը-
նը տինսիզ էլինտէն գուրթարա պիլսին-
լէր տէյի՝ վանքտան գալցըպ էօլրէվան
օլտուլար: Վէ եէրսիզ եուրոսուզ չօգ
կէզիւպ տօլաշըպ՝ նիհայէթի կէլտիլէր
հայաստանա տիւշտիւլէր, վէ երմէնի
փայլթախաը Վաղարշապատըն տըշ թա-
րաֆընտա պիր էսկի զաման շիրէխանէ-
ոինտէ տուրագ էթտիլէր:

Էթէտէն Դիոկղետիանոսուն հապէր
վէրմէսիլէ՝ օ գըզը եա սէն ալ եա պանա
կէօնտէր տէյի, Տրդատ պունու տույ-
ուպ, պիր շիքեար պուլմուշ ավճը կիպի՝
կէօղէրինի սուրբ Հռիփսիմէ կոյսուն
իւզէրինէ տիքիւպ, հէմէն օնու քէնտինէ
ալմաղա աշըգ օլտու, վէ չօգ իղզէթ իք-
րամ իլէ սարայընա տուվէթ էթտի. տա-
վէթ իլէ ճէլպ էտէմէտիյսէ, սօկրա սա-
շընտան թուծուպ՝ զօրուլան վէ սիւ-
րիւքլէյերէք եանընա կէթիրթտի: Սուրբ
Հռիփսիմէ եինէ հիշ պիր թիւրլիւ օնուն
իսթէտիլինէ մէյիլ վէրմէտի իսէ, պիր

օտայա գափատըս՝ իւզերինէ հիւճմ էթտի : Կէրչէք Տրգատ տէվ կիպի պիր գահրէման ասամ ըտը քի, գուվվէթի նատիր օլտուղունտան՝ ատը ըումտա վէ հինտտէ սէյլէնիր իտի, լաքին սուրք հռիփսիմէ, օ զայիֆ թապիաթ վէ քէօր կէսինտէն գօրգար տիշէհլի իքէն, Ալլահն գուվվէթինէ վէ, գօրգամ տէյի կէօյ տէն իշիթտիյի սէսէ կիւվէնիպ, օնու պիր չօճուգ կիպի գափտը եէրէ չարփտը :

Տրգատ նիյէթինտէն վազ կէչմէզ, թէքրար պաշլատը օնոնլա կիւլէշմէյէ . վէ սաաթլար ըլա ճէնքլէշիպ՝ ալէմի գուվվէթի իլէ զարպը տէստինէ կէջիրէն փատիշահ՝ պիր գըզա գարշը գօյամատը տա, օնտան ըէզիլ օլտու : Արթըգ խըրպընտան վէ հիճապընտան նէ էաէճէյին պիլմէյերէք, սուրք Գայիանէյէ զօր էթտի քի չըրազընա նասիհաթ վէրսին, նիջին օնա ույմայօր տա էօյլէ գարշը տուրույօր տէյի : Սուրք Գայիանէ տէ օնուն իսթէսիյինին զըատընը էտիպ «Կէօրէյիմ սէնի գըզմ, նիյէթինտէ գափտուր, վէ Յիսուս էֆէնտիմիզէ սատըգ օլմատան կէրի գալմա » տէյի եիւրէք վէրտիյսէ, օրտաա պազը տիլ պիլէնլէր

օնուն տէտիբլէրինի աղնայրս՝ թաշար
ըլա աղզընա օ դատար վուրտուլար քի,
պիւթիւն տիշլէրի տէօբիւլտիւ :

Տրգատ արթըգ չարէսի թիւբէնիս՝
Հուփսիմէյի հէմէն էգիյէթլէր իլէ էօլ-
տիւրիւն տէյի էմր էթտի : Օլ աղիզ կոյ-
սոն էվվէլա տիլնի քէստիլէր, սօկրա
տէօրթ գազըգ արասընտա էլլէրինի այ-
ագլարընը սըգը սըգը կէրիս՝ արգասը
իւզէրինէ եաթըրտըլար, վէ մաշալա ա-
լէֆիլէ միւսարէք թէնինի եավաշ եա-
վաշ քէսասս էթտիլէր, վէ գարնընը սիվ-
րի թաշար ըլա եարըս՝ պիւթիւն պա-
զըրսագլարընը տըշարը տէօթտիւլէր :
Հիքմէթը Պարի՝ օլ աղիզ տահա սաղ
գալաղսա, փատիշահ էմրինէ գարշը
տուրանըն հալի պու տուր տէյէրէք՝
պիւթիւն վիճուտինի փարչա փարչա
քէստիլէր չըգարտըլար տա՝ օ վագըթ
սուրք ճանընը թէօրիմ էյլէտի :

Կէրիտէ գալան այագտաշարընտան
օթուզ իքի բիշի օրայա կէլիս՝ օլ սուրք
թէնինին փարչալարընը թօփրաղա գօ-
մագ իսթէր իքէն, հէփսինի տէ պիր-
տէն գըլըճտան կէջիւտիլէր : Պիրի տէ
Հնձան տէնիլէն տուրագ եերլէրինտէ
գալմըշ հասթա եաթըյօրուտու . վարըս

օնու տա վուրտուլար էօլտիւրտիւլէր :

Էօթէտէ սէրայ մահպուսինտէ գալ տը սուրբ Գայիանէ իբի այագտաշըլա պէրապէր : Եւթէսի կիւն օնլարը տա կէթիրիպ տէօրտէր գազըղա պաղլատըլար, վէ Թօփուգլարընտան գամըշ ըլա իւֆիւրէրէք՝ գօյուն կիպի շիշիրտիքտէն սօնրա, տէրիւլէրինի այագլարընտան կէօքսլէրինէտէք Թուլում չըգարտըլար : Չիւնքի սուրբ Գայիանէ սուրբ Հռիփ սիմէյէ քէնտի իսթէտիքլէրինէ զըտ նա սիհաթ վէրմիշ իտի, օնուն իքին տիլլէրինի էնքսլէրինտէն չէքիպ՝ տահա ճանլարը Թէնտէ իքէն պաշլարընը քէստիլէր էֆէնտիմիզին 301 սէնէսինտէ :

Վէ իրթէսի կիւն՝ պու գան տէօքէն ազիզ կոյսլարըն հէփսինին պիրտէն միւ պարէք Թէնլէրինի պիր իզսիզ եէրէ կէօ Թիւրիւպ քէօփէքլէր էօնիւնէ աթտըլար : Լաքին Ալլահըն հիքմէթի չօգ . եանլա, ըննա հիչ պիր հայվան վարամայըպ՝ օլ ազիզլէրին միւպարէք Թէնլէրի Թէմիզ փաք օրաճըգտա տօգուզ կիւն մէյտան տէ գալար :

ԵԷՏԻՆՃԻ ՊԱՊ

Տրդաբըն Գեֆաւ Ժոնէիինէ Բեդարիւ
օլարագ Խըշա աղւարըւ, վէ Բեշարիինին
շաւըմաւ: Սորի Գրիգորաւն Խոր Վերադ-
րան ընդմաւ:

ՏՐԴԱՏ սուրբ Հռիփսիմէյի էլանն
չըգարտըգտան սօնրա, օնուն տիւրպերըրի
Ֆիքրինէ տիւշտիւքճէ տէրտէ կիրիՖ-
տար օլուպ տիւանէ կիպի փերիշան օլ-
մուշ ուտու: Վէ ալթը կիւն միգտարը
պու հալտէ կեղտիքտէն սօնրա, պիր աղ
տէֆի զամ վէ սէվաասը խիւրըմ օլմագ
իջին՝ ալ թէտարիքի կէօրիւլսիւն տէտի:
Վէ աթընա պինիպ ալա կիտէր իքէն՝
գաֆիլտէն արապասընտան տիւշիւպ,
Ալահըն խըշմիլէ հէմէն տօմուզ քիսվէ-
թինէ թէպտիլ օլտու, վէ պաշատը գա-
մըշ լըղա տօլըու սիւրսալ էթմէյէ: Քէ-
ղա պիւթիւն էթպաէսի տէ պիր թիւր-
լիւ խըշմա կէլիս՝ չըտըրմըշ կիպի հէփ-
սի տէ էթտիքէրինի պիլմէղէր խտի:

Օրթալըգ պու հալ իւզըէ իքէն՝ Տըր-
գատըն գըղգարտաշը Խոսրովիգուխտա

բիւյապարնտա ինսանքիսվէթինտէ պիր մէ-
լայիք կէօրիւնիւպ, թա քի շու Արտա-
շատ գոլյուսոունտա մահպուս օլան Գրի-
գորու տըշարը չըգարմայընճա՝ սիզին
տէրտինիզէ տէրման օլամազ տէյի պէյ-
ան էթտի: Սապահըսը խոսրովիգուխտ
կէօրտիւյիւնիւ իշիթտիյինի ըիճալը քի-
պարա նագլ էթտիյինտէ՝ իւզէրինէ կիւ-
տիւէր « Սէն թահգիգ ագլընը չըլտըր-
մըշսըն տէյի • զիրա օն պէշ սէնէտէն պէ-
րի օնտա աստամ մը դալըր • օնու եըլան-
լար անիտէ զայ էտիպ՝ քէմիքլէրինի պիւէ
պըրագմամըշլար տըր » տէտիւէր : խոս-
րովիգուխտ տա հէճիւ գալըպ՝ գայրը
տգըզ աշտմատը :

Օնտան սօնրա օլ մէլայիք իւչ տէօրթ
տէֆ'ա տահա կէօրիւնիւպ՝ եինէ էօյլէ
սէօյլէտի • լաքին խոսրովիգուխտ՝ եինէ
պէնի զէվգէ ալըրլար տէյի՝ ութանտը-
ղընտան, քիմսէյէ պիր շէյ սէօյլէմէտի :
Պիր կէճէ տէ թէքրար կէօրիւնիւպ՝ էօրֆ
իւէ տէտի • « Եյէր պու տէտիյիմի ըիճա-
լը տէվէթէ սէօյլէմէզսէն, տահա պէ-
թէր պէլալարա ուղրարսընը » : Օլտա-
խի'նտչար գալըպ՝ թէքրար ութանարագ-
քէյֆիյէթինագլէթտի : Օնլար պունու
եինէ իշիթտիքտէ՝ ֆիքր էտիպ, պունտա

էլպէթթէ պիր հիքմէթ օլմագ կէրէք տէ տիւնը: Վէ հէմէն ուլու քիմնէլէրտէն Օ տա աալը պիր ըիճալ իրսալ էթտիւնը. քի վարսըն օլ Արտաշատա օլան գանը գույուտան ազիզ Գրիգորու էյեր սաղ ըսա՝ չըգարըպ իզզէթ իբրամլար ըլա աւսըն կէթիրտին:

Օլ տախի Արտաշատա վարըպ՝ իչերի կիրտիքտէ, շէհիր էհալիսի պու ահվալը տույուպ՝ օնլար տա պիր Թագըմ կիւլիւշիւպ զէվգէ ալտըլար. վէ չօգլարը՝ պագալըմ պու նէ ահվալ տըր տէյի պէրապէր կիթտիւնը: Գույունուէն ազգընա վարըպ՝ պիր ուզուն իսի սալտըլար աշաղա, վէ օլ կիտէն ըիճալ, « Ես Գրիգոր, աճապ տմզ մըտըն » տէյի սէս էյլէտի: Սուրբ Գրիգոր ճէվապ վէրտի, « Ալլահն լուծֆ ու քերէմիլէն ուսղըմ » տէյի. վէ ասըլան իսիին ուճունու Թուլ Թուպ սարստը: Օլ տէմ ճիւմլէսի մաթ օլուպ՝ պու նէ շէքիլ հիքմէթ տիր տէյի պիրի պիրինին եիւզիւնէ պագարագ հէր քէս շաշա գալտըլար:

Հէմէն օ ըիճալ նիտա էթտի. « Ես ազիզ Գրիգոր, իսի Թուլ քի սէնի եօգարը չէքէլիմ. զիրա սէնին Ալլահն պիզէ Թէնպիհ էթտի սէնի պուրատան

տըշարը չըգարմաղա ” : Օլտեմ սուրբ
Գրիգոր իփի թուլթուկ եօգարը չըգ-
ար . վէ միւկարէք թէնի սիմսիյահ քէ-
սիւմիշ օլմաղլա , պիր էյի եպոգայրա
եէնի թուկալար կիյտիրտիւնը , վէ սէ-
վինէրէք ալըպ վաղարշապատա կէօ-
թիւրտիւնը :

Լաբին շէհիրտէն տըշարը պիւթիւն
րիճալ թագըմը տուրուկ պէքլէյօրու-
տու , հէփ փիվանէ չըպլագ վէ հայվան
կիպի՝ էթտիքլէրինտէն պիխապէր : Տըր-
գատ տա չըրչըպլագ վէ մէճնուն հալիլէ
տօլաշըր իքէն՝ Էմրիխիւտա օնու օրաճըղա
աթըպ , հէփսի պիրտէն սուրբ Գրիգո-
րուն էօնիւնէ չըգտըլար : Օլտեմ ագիղ
իքի փիղ իւսթիւնէ կէլիպ տուայա
տուրտու՝ պու հէփ գազէպէ ուղըպյան-
լար իփն . վէ անիտէ ճիւմլէսինին տէ
սալթ ագլը պաշընտ կէլաի , վէ պիրի-
պիրինտէն ութանարագ էսպապլալընը
կիյմէյէ պաշլատըլար : Հաթթա Տրդատ
վէ թէվապիսի՝ սուրբ Գրիգորուն այա-
ղընտ տիւշիւպ՝ օնա էթտիքլէրինէ ափվ
տիլթտիւնը :

Սուրբ Գրիգոր պուենլարա “ Գալգըն
գալգըն , նէ եափպոքսունուղ . պէն տէ
սիփն կիպի ինպան ըմ , տէտի . սիզէ

Ֆարզ օլան պու տուր քի, եերի կէօյիւ
էարատան Ալլահը թանջրայ, օնա սէճ-
տէ գըլասընըզ” : Վէ պու թարզ պիր
գաչ նասիհաթ տահա վերտիքտէն սօկ-
րա, սօրտու օնլարա, « Շու ազիզ նա-
հատակլարըն միւպարէք թէնլէրինի նէ-
րէյէ գօտունուզ” տէյի: Օնլար տէտէյի-
նի աղնայտմայըպ, « Էֆէնտիմ հանկը
նահատակլարը սօրարսըն” տէտիլէր :
Սուրբ Գրիգոր տէտի . « Օնլարը քի
Քրիստոս էֆէնտիմիզին ուղըռնա էօլ-
տիւրտիւնիւզ” : Օ վագըթ աղնայըպ քի
Հռիփսիմեան կոյսլարըն հագգընա տըր
սօրտուղու, վարտըլար աթտըզլարը եերի
կէօսթէրտիլէր :

Օլ ազիզլէրին մութլուլու թէնլէրի
աթտըզլարը կիւնաէն թա օ կիւնէ կէ-
լինճէ՝ թամամ տօգուզ կիւն վէ տօգուզ
կէճէ միւրուր էտիպ, օնլարա նէ պիր
ճանաւար, նէ պիր հայվան, վէ նէ պիր
գուլ պիլէ տօգունամօրշըտը . վէ հէնիզ
ճան թէսըմ էթմիշլէր կիպի տուրույօ-
րուտուլար : Օ վագըթ վարըպ թիւրթիւ
լիպասլար կէթիլտիլէր քի օնլարա քէ-
ֆին էտէլէր : Սուրբ Գրիգոր տէտի .
« Շիմտիլք սիզին գումաշլարընըզ՝ պուն-
լարա քէֆին օլմազա լայըգ տէյիլ . կիւն

օլա քի լալադ օլա պիւրի » . վէ հէր պի-
րինի քէնտիւլէրինին էսկի շալի ըռւպասը
իցինէ սարըպ՝ կէօթիւրտիւ օ սաքին օլ-
տուգլարը Հնձան տէնիլէն եէրին իցինէ
իզզէթ իբրամ իլէ կէօմտիւ . քէնտիսի
տէ օ կէճէ սապահատէք օրաստա Ալլահ
էֆէնտիմիզէ տուա վէ ազիմ նիյսազէր
էթտի քի , շու միլէթէ ֆիրասէթ վէր-
սին տէ , Ալլահըն ճիւմլէտէն միւպա-
րէք վէ ազիմիւլլահն իսմինի թանըյա պիւ-
սինլէր աէյի :

Սապահ օլտուգտա Տրդատ փատի-
շահ վէ հէփ ըրճալը վէ հիսապսըզ հալգ
կէլիպ տուրք Գրիգորուն էօնիւնէ , վէ
օլ ազիզ կոյսլարըն քէմիքլէրինին իւզէրի-
նէ տիւշիւպ աղլաշարագ՝ մեյլա չաղըրա-
րագ՝ կիւնահլարընա աֆվ տիլէրլէրտի :
Սուրք Գրիգոր օլտէմ տէսի օնլարա .
« Էյէր կիւնահլարընըզըն աֆվ օլմասընը
վէ տէրտինիզին տէրման պուլմասընը
իսթէրսէնիզ , հէմէն սիզի եարատան
Ալլահը թանըյըն , վէ օնուն հիքմէթլէրի-
նի ֆիքր էտին : Նիճէ քի օնուն գուլվէ-
թիլլէ սիզ տէ կէօզիւնիւզ իլէ կէօրտիւ-
նիւզ սուրք Հուսիսիմէնին մէրալլիլինի ,
վէ պանս օլան հիքմէթլէրի տէ ճիւմլէ-
նիզ էյի պիւրիսինիլ , քի օ գատար իսկէն .

Ճէլէր իշխնտէ սաղ դալարզըմտան սօն-
րա, օն տէօրթ սէնէ տէ օլ պալլըդ վէ
գարանլըդ զէմինտէ վէ զէհիրլի ազգըն
եըլանլար արամընտա գօրդուտան միւ-
նէզգէհ օլարագ սաղ սէլիմ գալտըմ:

Սօնրա պաշլասը օնլարա պիր պիր
նագլ էտիպ անլաթմայա տինիմիզին
պիւթիւն իգթիզալը մատտէլէրինի: Վէ
պու թամամ ալթմըշ պէշ կիւն սիւրտիւ-
քի կէճէլէրի քէնտի տուա էտէր վէ կիւն
տիւղքարող վէրիր իտի. հալք տա տէօրթ
թարաֆտան սէլ կիպի օրայա եիւրիւյէ-
րէք՝ պու գատար կիւն օրուճ՝ վէ ծոմ
թուլթար, վէ տուա էթմէքտէն գայլը
պիր շէյ էթմէզլէր իտի:

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՊԱՊ

Սուրբ Գրիգորոսն ինքրապէս ԳԵՆԵՐԱՆ
Վէ Էջմիածին Կաթողիկէ ԲԵԼԻՆԳԻՆԻՆ Վէ
սայիւ ժոպա օլան իւլ ԲԵԼԻՆԳԻՆԻՆ պինս օլ-
մասը:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ պէյլէճէ ճէմաա-
թա Ալլահ Խօլունտա էյրէթմէքտէն
սօնրա, « Տիւնէլինիզ օղուլար տէտի .

սիզէ Ալլահըն պիր պիւլիւք հիքմէթի-
նի տահա նադլ էտէյիմ: Պու կէճէ սիւլ
ույգուտա իքէն, վէ պէն Ալլահ էֆէն-
տիմիզին սիզէ էթտիյի քերէմէրի, վէ
օլ ազիզ կոյսլարըն կէօյ սալթանաթը-
նը տիւշիւնիւր իքէն, օլանտէ պիր ազիմ
կիւրիւլթիւ իլէ կէօյ աջըլուր. վէ եիւ-
զիւնիւ նուր պիւրիւմիւշ պիր հրեշտակ
Գրիգորիէ տէյի՝ պէնի չաղըրուր. պէն
տէ գօրգուտան անիտէ եերէ գափան-
տում: Թէքրար սէս վէրիպ տէտի. « Եօ-
գարը պագ քի սանա Ալլահըն պիւլիւք
հիքմէթինի կէօսթերէյիմ»: Վէ եօգարը
պագաղղըմտա, պիր տէ կէօյտէն նուր
սաջըլպ՝ պիւթիւն եեր եիւզիւնէ եայ-
լլուր. վէ օլ նուր ուլա պիլէ՝ հիսապսըզ
հրեշտակար եերէ էնտիլէր: Օլ հրեշ-
տակար ըլա պիր հէյպէթլի քիմնէ տէ
հէմէն կէլտի էնտի. էլինտէ պիր ալթըն
թօփուզ վարըտը, օ ալթըն թօփուզու
եերին եիւզիւնէ վուրոււնճագ, զէմին-
տէն պիր ազիմ կիւրիւլթիւ գօփուպ,
եեր եիւզիւ օվա կիպի հէփ տիւմտիւզ
օլտու: Սօնրա կէօրտիւմ քի, չարգտան
ջըգմըշ կիպի տէստէյիրմի ալթընտան
եափըլմըշ պիր պիւլիւք վէ եիւքսէք
քիւրսի թաշը գօնուլտու Վաղարշապա-

տրն օրթա Թարաֆլարունա տօղրու . վէ
իւզէրինէ աթէշտէն եափրլմը կիպի
պիր տիրէք տիքիլտի, օնուէն իւզէրինէ տէ
նուրտան պիր խաչ գօնուլտու :

Սօկրա իւչ քիւրսի Թաշք տահա կէօր
տիւմ՝ ըէնկլէրի գան գըրմըզ . պիրի
սուրք Գայիանէնին իքի այագտաշլլա
գան տէօքտիւլիւ մահալէ, պիրի սուրք
Հուիսիսմէնին օթուլ իքի այագտաշլլա
գան տէօքտիւլիւ եհրէ, օ պիրի տէ Հըն
ձանտա նահատակ օլանըն իւզէրինէ գօ
նուլտու : Պունլարըն տա իւզէրինտէ եի
նէ պիրէր տիրէք, վէ պաշլարընտա խաչ .
վէ պու տիրէքլէրտէն պիրիպիրինէ
կիւզէլ քէմէրլէր աթըլտը, վէ իւսթլէ
րինէ էօլէ կիւզէլ խորանլար գուրուլ .
տու քի կէօրէն հէյրան օլուր գալըր .
վէ պու խորանլար իջինտէ՝ հէփ օլ ա
ղըզ կոյսլար նուր սըֆաթ իլէ՝ վէ
պէյազ լիպասլար իլէ շաղ օլուր կիւ
լէրլէր իտի : Պէն պունլարը կէօրիւպ Թա
աճճիւպտէ հէյրան իքէն, օ էվլէլէքի
կէօրտիւլիւմ նուր եիւզլիւ մէլայիք
կէլիպ տէտի պանա . « Գրիգորիէ, պու
կէօրտիւլէրինին ըէսմինի էյիճէ ֆիք
րինտէ սագլա . օ իւք էվլէլէքի կէօրտիւլ
իւն տիրէք եհրի պու միլլէթին իւք պիւլ .

իւք քիլիսէսի օլաճագ տըր (քի սօնքա
վաթողիկէ Էջմիածնի տէնիլտի) . վէ
օ իւչ տիրէք եհրլէրի տէ՝ ազիզ կոյսլար
իջին քիլիսէ պինա օլունմալը տըր” :

Սուրբ Գրիգոր Թամամ պունլարը
նագլ էթտիյսէ, “ Ե՛յ հայտէ շիմտիլըք
սիզէ էն իգթիզալը իշ՝ օլ ազիզ կոյսլա-
րըն եհրլէրինի պինա էթմէք տիր ” տէ-
տի : Վէ հէփսի տէ օնուն պու միւպա-
րէք էմրինէ թէմէննա էտիպ՝ Փիլհալ
թէտարիք կէօրտիւքտէն սօնքա պինա
դուրմաղա պաշլատըլար : Քէնտիսի տէ
ջըփը իփի էլինտէ՝ օ կէօրտիւյիւ ըէսմ
իւզըն մէյմարըդ էտէր իտի : Վէ խալ-
զըն ճիւմլէսի՝ էրքէք տիշի օլ հըզմէթէ
մուգարրէր վէ միւտավէմէթ իւզըն ի-
քէն, Տրդատ կէլտի սուրբ Գրիգորուն
այաղընա տիւշէրէք նիյազ իլէ տէտի .
“ Ես ազիզ փէտէր, գայրը եհրիմէ տէյ-
իլ իսէ, պարէ շու էլիմէ վէ այաղըմա
պիր չարէ կէօրքի, պէն տէ պու ազիզ-
լէրին հըզմէթինտէն մահրում գալմայ-
ում” : Զէրէ Տրդատըն ագլը վէ թէքէլ-
լիւմի վագաա տիւզէլմիշ իտիյսէտէ ,
լաքին տահա էլի , այաղը , տիլի , թիւյ-
իւ , վէ գայրը Թարաֆը տէլիշիլմէյիպ՝
տամուղ կիպի իտի : Օլտէմ սուրբ Գրի-

գոր տուա էթտիքտէ, Տրդատըն էլի վէ
այադը սաղալըպ՝ եվվէլքի հիյէթէ կէլ-
տի. վէ էհլի վէ գըզգարտաշը տա՝ ու
հըզմէթէ գարըշմաղա սուրբ Գրիգոր-
տան իղին ալըպ, Տրդատ գազմա էլինտէ
գազար ըտը, վէ օնլար տա գասընլըգ-
լարընը ունուտուպ՝ էթէյ իլէ Թօփրագ
Թաշըրլար ըտը:

Նիհայէթի պինա Թէքմիլ օլտու, վէ
ազիզ կոյսլարըն Թէնլէրինի իբրամլէր
իլէ սուրբ Գրիգոր կէօթիւրիւպ եէրլի
եէրինճէ գօտու օրայա: Մօկրա Կաթո-
ղիկէ տէնիլէն ուլու. քիլիսէնին տէ պի-
նասընը գուրուպ՝ օրայա Էջմիածին տէ
տիլէր քի Միածին Յիսուսուն էնտիյի
եէր տէմէք տիր: Չիւնքի տեսիլք ի-
չինսէ՝ էլինտէ ալթըն Թօփուզլա կէօյ-
տէն օրայա էնէն օ հէյպէթլի քիմսէ՝
Միածին Յիսուս Գրիստոս էֆէնտիմիզ
քէնտիսլյտի:

Պու սուրբ Էջմիածին քիլիսէսինսէ
հէփիսի ճէմ օլմուշ իբէն, սուրբ Գրի-
գոր հազընթէրի պույուրտու քի, ճիւմ-
լէսի տէ իբի տիզ իւզէրինտէ Ալլահ է-
ֆէնտիմիզէ տուա վէ նիյազ էտէլէր
քի տէրալէրինէ տէրման պուլա պիլսին.
լէր: Քէնտի տէ օնլարըն պիլէսինճէ

աղբմ նկյազընը սունտուղու եէրտէ,
Տրգատը գաֆիւ պիր թիթիրէմէ տիր
թութուպ՝ իւզէրինտէն ու տամուզ տէ-
րիսի հէմէն սըրըլտը պիր եանա գալտը,
վէ էվվէքի ինսան քիսվէթինէ կիրտի:
Հաթթա օ էվվէքի հիյէթինտէն տա-
հա ջօգ կիւզէլ ատէմ՝ օլուպ, արթըգ
հէր վէճհ իլէ իւզէրինտէ պիր թագսի-
րաթ գալմատը:

Քէզա գայրը հէր նէ գտտար տէրտ-
լիւնը վարըտըսա, քիմի ույուզ, քիմի
քէլ, քիմի սըսղա, քիմի թութարըգըլ,
վէ քիմի սայիր թիւրլիւ իլէթէ կիրիֆ-
տար, հէփիսինէ տէ Ալլահն քէրէմ
գափուսու աջըլպ՝ հէր օլտուգլարը
իլէթլէրտէն շիֆա պուլուպ խէլաս օլ-
տուլար:

Արթըգ պէօլէ հագ թաալէնին քէ-
րէմ ինայէթլի միւճիւզաթլէրինտէն
հէր քէսին եիւրէյինէ իսապէթ էտէն
շաղըղը քիմթապիր էտէ պիլի: Օնտան
սօնրա հէր քէսին ճան կէօզիւ աջըլպ,
աստուած տէտիքլէրի փութլարա՝ չաս-
տուած տէմէյէ պաշատըլար: Վէ Տըր-
գատ փատիշահ քէնտի սուրը Գրիգոր
իլէ պէրապէր՝ հէր նէրէտէ փութ վար
ըսա, վարըր ասկէր իլէ գըրար տէգէր

խի, վէ եհրլէրինի երգար ետգար ըտը :
Նէրտէ գալոր օ տիշ էհլի սուրէթինտէ
օլան Անահիտ տէտիքլէրի նամտար
փուլթ : Պունտան ագտէմ պիւթիւն
էրմէնիսթան էօնիւնտէ սէճտէ գըլար ը-
տը . իշթէ շիմտի Տրդատըն էլինտէն էօյ
լէ պիր Թօփուզ եէտի քի , եհր իլէ եէք-
սան օլտու , վէ իղի Թօղու պիլէ գալմատը :

Վէ հէր վարտըզլարը եհրտէ սուրբ
Դրիգոր քիլիսէ եհրլէրի այրըւպ՝ խաչ
իլէ նիշան գօյուպ՝ տէր իտի . « Շիմտի-
լիք սիզ պու շէյթանի փուլթլարը Թէրք
իւ րէտտ էտիպ՝ Ալլահըն պիր օլտու-
ղունու Թանցըն , Թա քի սօնրա Ալլահ
Թաալէ սիզէ քէնտի լայրգ կէօրտիւյիւ
գուլլարընտան պիր առաջնորդ վէրէ ,
քի ճիւմլէնիզ տէ վաֆթիղ օլուպ Թէք-
միլքրիստոնեայ օլապընըզ . վէ օլ առաջ-
նորդլուղա շայէսթէ օլաճագ շախս՝ ոլու
նիշան էթտիյիմ եհրլէրտէ Քրիստոս է-
ֆէնտիմիղին սուրբ սեղանընը պինա է-
տիպ՝ սիզի օնուն միւպարէք հաղորդու-
թիւն նիմէթինէ հիսսէտար էյլէյէ :

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

Սոսրբ Գրեգորոսն Գայսերիյե կիփիպ հայ-
րապետ օծել օլմասը, վե Կեօնէր իւնն ըստի
կէլաիյի իոսեփանէլէրի ելգմասը:

() կիւնլէրտէ Տրգատ փատիշահ վե
հէփ պիւլիւքլէր սուրբ Գրիգոր Լու-
սաւորիցին հուզուրունա կեղիպ, « Եւ
ազիզ փէտէր, ջիւլքի պիզէ առաջնորդ
լազըմ տըր, սէնտէն գայրը քիմ օլա-
ճագ » տէտիլէր: Սուրբ Լուսաւորի-
ցիմիզ՝ « Հաշա տէտի, պէն օլ մերթէ-
պէյէ լայըգ տէյիլ իմ. քահանայ մեր-
թէպէսի փէք ազըր մասլահաթ տըր.
պէն Ալլահըն հուզուրունտա պու գա-
տար ճէմաթըն ճէվապընա գատըր
տէյիլ իմ » տէյի թագրիթ էտիպ՝ պիր
թիւրլիւ ըրիզա վէրմէտի: Տրգատ փատի-
շահարիւյասընտահընշահկ կէօրիւնիւպ
« Սիզէ առաջնորդ. սուրբ Գրիգորա
ճայիպտիր քի օլա » տէյի խապէր վէրտի:
Օ տա պիր գաչ քէրրէ. սուրբ Գրիգո-

րա ընճա հախա՝ օ եինէ գայրլ օլմայըն-
ճա, Տրդատ փատիշահա կէօրիւնէն տե-
սիլք սուրբ Գրիգորա տա կէօրիւնիւս,
« Պու ճէմաաթա առաջնորդ մութ-
լագ սէն օլմալըսըն, զիրա Հագ թաալէ
էջլէ միւնասիս կէօրիւյօր. սագըն եօգ
տէմէյէսին » տէյի թէմալիհ էթտի իսէ,
սուրբ Գրիգոր տախի Ալլահըն հմրինէ
միւթի օլուս րիզա վէրտի:

Օնտան սօնրա Տրդատ փատիշահ
թէտարիք կէօրիւս՝ ընճալ տէվէթ
վէ էրքեանը միլլէթտէն օնսէշ քիշի,
վէ օնա կէօրէ տէ ասկէր, վէ պիւլիւք
փիշկէշէր իլէ, վէ պիր նամէ եազըս՝
սուրբ Գրիգորու կէօնտէրտի Գայսէ-
րիէ: Պուշլար պէջլէ ազիմ սալթանաթ
ըլա օրայա վարըս՝ իզգէթլի Ղևոնդիոս
պատրիարքըն եանընա կիրտիքլէրինտէ
նամէյի թէսլիմ էթտիլէր, վէ մէֆհու-
մու պու վէճհ իւզրէ իտի:

« Մալիւմու շէրիֆինիզ տիր քի, պի-
« զիմ միլլէթին չիմտիյէտէք ճան կէօ-
« զիւ գափալը օլտուզունտան՝ էլ եափ-
« մասը փութլարա ալլահ տէր իտիք:
« Պու սէպէս իլէ գարանլըգտա վէ
« գայս օլմա հարէքէթինտէ իքէն, ֆա-
« զիլէթլի Գրիգորու մարիֆէթլիլէ

« Ալահընքերէմնուրու հէնիզ իւզերի-
 « միզէ տօղուայ՝ փուլթփերէսթլիք գա-
 « րանլըղը տա տէֆ օլտուղու նիւմայ-
 « եան. վէ Գարինին քերէմի պիզէ տույ
 « էթտի քի, պիզիմ առաջնորդումուզ
 « վէ հոգեոր հոգիւմիզ պու ազիզ Գրի-
 « գոր օլմալը տըր: Իմտի պիզ գուլու-
 « նուզ օլ պիզիմ էհեամըզա սէպէպ օ-
 « լան ազիզի ճէնապը շերիֆինիզէ իր-
 « սալ էթտիք՝ պու արղումուզու էտա
 « էթմէնիզ իշին: Վէ ինչալլահ տուա-
 « նըզ պերէքեթթլէ ճէնապը հագ-
 « պիզի քէնտի մերհամէթինտէն մահ-
 « րում էթմէյիպ պու միւպարէք եօլտա
 « խայր ամէլ իլէ տայմա գալմագ նա-
 « սիպ էլէյէ » :

Սուրբ Ղևոնդիոս պատրիարք նամէյի
 օգուլուայ՝ ճիւմլէ եպիսկոպոսլարընը
 ճէմ էլէտի. վէ հէփիսինին ըիզասըլա
 սուրբ Գրիգորու քահանայ վէ եպիսկո-
 պոսապետ օծել էթտի հայաստանա: Վէ
 իղզէթլի սուրբ Գրիգորա վէ պիլէտին-
 ճէ օլան հիւքիւմտար քիմնէլէրէ իբրա-
 մէն՝ սուրբ Վարապետին վէ Աթանա-
 գինէ եպիսկոպոսուն մասունքլարընը
 էրմէնի մէմլէքէթինէ հետիյէ կէսնաէր-
 տի: Վէ իբի՝ առլը շանլը վէ փեք նամ-

տար ճգնաւոր տա վերաի քի, կէլիս
հայաստանտա ճգնաւորլուգ թարիգի
գուրուս թալիմ էյլէսինլէր. պու ա-
ղիզլէրին պիրինին տառ Անտոն՝ օպիրի-
նին Երօնիգէս իտի: Վէ պէօյլէ չօգ մու-
հապպէթլէրտէն սօկրա օնտան չըգըս՝
եօլա ըէվան օլտուլար էֆէնատմիզին
302 սէնէսինտէ: Վէ իշիտէն էյալէթ-
լէրտէն՝ իզզէթլի սուրբ Գրիգորուն
միւսարէք ճէմալինի կէօրմէք հալէսիլէ՝
պիր կիւնլիւք եհր գատար իլէրի կէլի-
լէր իտի: Զիրա օլ աղիզին տուտար իլէ՝
հասթալար վէ թիւրլիւ իլէթլիլէր իւ-
զէրինէ օլան միւճիւղաթլէր՝ հէր թա-
րաֆտա չալ օլմուշ սէօյլէնիլ իտի:

Սուրբ Գրիգոր պէօյլէ իլթիֆաթ իլէ
կէրի տէօնէր իքէն, հապէր ալառ քի,
Տարոն սէմթլէրինտէ Խննակնեան տէ-
տիքլէրի եհրտէ՝ իքի փուլթ գալմիշ քի,
չօգ քիմսէլէր տահա օնլարը թափընը-
լար ըմիշ. օնուն իջին օլ թարաֆա տօղ-
րու աղիմէթ էթտի: Լաքին տահա քէն-
տի օրայա վարմատան էվլէլ՝ փուլթ
փափաղլարը օնու տույուս, հէփ պիւ-
իւքլէրինէ խապէր վերաիլէր քի, « Եա-
րնքի կիւն հէփինիզ հաղըր օլուն, զիրտ
մուրթատ պէյլէրիմիզ՝ Գրիգոր ըլա պիլէ

կէլիս ճիւղէ փութլարըմըզը փարչա
 փարչա էթմէք գաստինտէ տիրէր ” :
 Երթէսի կիւն ծնլարն պիր սէօլիւլիւնէ
 րասթ կէլիս՝ մուրթատ չաղըրտըզլարը
 տինտար պէյլէր աղիմ ճէնկ սիւրտիւ-
 լէր . վէ սուրբ Գրիգորուն տուասը հիւր-
 մէթիլէ իւսթէ չըգըս, փութփէրէսթ
 Թարաֆընն քիմինի գըրտըլար , քիմի-
 նի գաչըրտըլար : Սուրբ Գրիգոր պու-
 նու տույտուգատ՝ փութփէրէսթլէք
 իչինտէ զայ օլանլար իւզէրինէ վաֆիր
 աղլայըս՝ աճըլս՝ սուրբ Վարապետին
 տընը էլինէ ալտը , վէ օրանըն տէօրթ
 Թարաֆընը ծնունլա խաչակնքէլ է-
 տիս , պու սէօղէրի սէօլէտի . “ Եղիցի
 աջ տեառն 'ի վերայ երկրիս այսորիկ
 պահէլ 'ի Թշնամեաց . Եթէ վասն մեղաց
 տանջեցան 'ի տեառնէ , սակայն Թշնա-
 միք սորա մի յերկարեացեն , այլ չարեօք
 սատակեցին : Եւ մի հերձուածողք բը-
 նակեցեն յայսմ աշխարհս . աջ սրբոյ
 Վարապետին եղիցի կնիք և պահապան ” :
 Տէմէք տիր քի “ Ալլահ էֆէնտիմիղին
 էլի պու Թօփրաղը հէր տիւշմանտան
 հըֆզ էյլէյէ . էյէր կիւնահը սեպէպիլէ
 էզիյէթ չէքերսէ , լաքին տիւշմանը եինէ
 չօգ էյլէնմէտէն՝ հէմէն երգըլսըն կիթ .

սին: Պուրասը հերձուածողար մէքեա-
նը օլմասըն. վէ սուրբ Կարապետին էլի
կէօզէթսին պուրայը: Եանընտա օլան-
լար Ամին տէր իքէն՝ պիր կիւրիւլթիւ-
իշիթտիւէր, սօնրա իլէրի վարդա՝ ան-
լատըլար քի, մէյէր օլ իքի փուլթիւանէ-
լէրին երգըլմասընըն սէսի իմիշ: Սուրբ
Գրիգոր պուրաճըգտա պիր միւքէլէֆ
քիլիսէ վէ վանք եափտը, քի հալա միւ-
լէթիմիզէ ազիմուլիտ եէրի օլմուշ՝ Մշու
սուրբ Կարապետ տէնիլի: Զիրա սուրբ
Կարապետին վէ սուրբ Աթանագինէնին
մասուանքլարընտան չօղունու պուրայա
պիր կիզլի մահալէ կէճէլէյին տէֆն էթ-
տի: Վէ իւշ տէֆ՝ա եէրէ գափանտըգ-
տան սօնրա գալցըպ՝ էլէրինի կէյէ գալ-
տըրտը, վէ Հագ թաալէյէ ազիմ նիյազ
էթտի քի, օ մասուանքլարըն Գօնուլտուղու
եէրի քիմնէ թանըմայըպ, օրատան թա-
մահէր կիւնիւնէտէք չըգարամասըն:
Ուլիտ էտէնլէր՝ էյէր լայըգ իսէլէր՝ տէրա
լէրինէ տէրման պուլտունլար. օրանըն
հըզմէթինտէ օլանլարը Ալլահ քէնտի
սադլասըն քի, վաճիպինճէ հըզմէթ էթ-
սինլէր: Նիյազընըն թէքմիլինտէ կէյ-
տէն սէտա կէլտի սուրբ Գրիգորա, « Հէր
նէ քի նիյազ էթտին իսէ, գապուլ օլ-

միւշ տուր . էջլէ օլսուն ր տէյի 1 :
 վէ սօկրա Աշտիշատ Տարոնոյ տէնիլէն
 սէվթէ վարդալ՝ օնտա վահէվահէան
 նամիւշ թարաֆլը փութխանէյէ եագ-
 լաշարգտա , ճինլէր օնուն գափուսունու
 պաճասընը գայա էթտիլէր , վէ իչէրի

1 Պո- պապիկ պաղը թիմեւէր Շարախանն
 նազլի ի-ղը իշպո- իթի վագաաւէրի եոյճե
 այլաք եմեյիպ՝ պիւր իիպի ըիվայեմ եպեւ-
 լէր : Օնպան մօպէ , պաղըլարը քա լոստա-ո-
 ըիւ թեպեթիթիւ՝ Պո- վիւայեմիպ քիւշմեւէր
 վէ հեթո-աթողար գարաք պո-մասըն քեյի
 քոսա եպիպ՝ նիյաղընն Աււահա գապու-
 ժմասը պեյան օլթո-գրան սօկրա , իճրասը ա-
 ճապա նէ վէճհ ի-ղը օլմա-ք քոս-ք քեյի
 իիւրլի- մի-ճապեւէյէ եի-ղմու-թարլար : Լա-
 թին իպլիքա պիւլիմ աղիւ թեպեթիթիւն նիյ-
 աղը վէ շեգաաթիւ Աււահըն հոսղո-րոնպա
 հէր քաթիմ մագպու-վ վէ միսնեճապ օլթո-
 ղանա առլա շի-պհէ եպեճէթ եերիթիւ եօգ-
 անճագ պո- խոստոսաք եյեր պիւ ճագ լա-
 տէ թերեմեթինին գըմեթինի պիւլեյիպ , վէ
 սոսրի հա-ապաթըղա իեօրէ հաթեթեթիթիւ օլ-
 մայըպ՝ լոստա-ոթիւ եվապըղընպան թեպի
 իրապեթիթիւլէ լըգարոսագ , թեպեթիթիւն եթ-
 քիյի քոսասընա իի-վէնմէյէ նէ հագգընը

կիրէճէք իղ պուլունմայօրուտու. հէր
նէ գատար տա գազմա քիւլիննի վուր-
տուլար ըսա տա, պիր թիւրլիւ իլէմէտի:
Օլտէմ սուրբ Գրիգոր՝ սուրբ խաչը հիւ-
նէ ալըպ տէտի. « Հրեշտակք քո տէր
հալածեցցեն զնս » . տէմէք տիր քի,

օլուր . վէ պոանճա զէման վախանճըզ ատէր
միւնէմէրէ իայիմալ օլտուգաան սօյրա՝
հերձոսածողլար քաթի տրամըպա գաւար
պուլարսալար, իերւի աճնաճագ լէյ պիր,
լաթին շալըլաճագ լէյ մի պիր: Ահ, օ վագըն
սուրբ Կարապէտին պիր զէման էադափիւրէ
էմպիյի սիւնէ պիշէ քէ էագըլմալ ճը թի,
« Պիւլիմ իէպերիմիւ Աբրահամ նահապէս պիր
քէյի սագըն էօյիանմէյին . պիւնիսիւլ թի Աւ-
լահ զոս խալլարպան քաթի Աբրահամա էւ-
լապլար հասըլ էմմէյէ գաքըր քըր » քէպի:
Հաւիւս Աւլահ էգիւնպիմիւ թէպի ազըլըլա
ագաթէմէ ճիւլի թահանայապէսէ՝ « Սէնին
օճաղըն պէնիմ հոսղարոսմա քաթի-էլապապ
միւսալիմ օլտուս » քէմիւլ իթէն, սօյրա ժոսն
էվապլարընն գիւնալըլընպան իթահ էմպիյ-
ինքէ պագ նէ պիր. « Էօյլէ քէպիմ ամմա,
հալա . պէն քայիմա պէնի միճա քաթիւրէ
լէրէգ վերիր, վէ պէնի խօր խաւանլարը
մէրթ քաթիմ » :

« Ես՝ րապալի, սէնին մէլայիբէրին գա-
ջըսընլար օլ ճինլէրի » : Պու տուայը
էթտիյի կիպի, օլ էլինտէ օլան իաչտան
պիր քէսկին լիւզկեար չըգըպ, փութ-
խանէնին թաշընը թօփրաղընը էօյլէ պիր
աաղըթտըքի, եէր իլէ եէքոան օլտու :
Վէ Ալլահտան մալիւմ օլունտու սուրբ
Գրիգորաքի, եանընտա գալան սուրբ
Կարապետին վէ սուրբ Աթանազինէ-
նին միւպարէք մասուկըլարը օրայա գօ-
նուլմալը տըր տէյի :

Օլ տէմ սուրբ Գրիգոր օրատա պիր
քիլիսէճիք եափմաղա պաշլայրա՝ թէք-
միլ էթտիքտէ, օլ աղիզլէրին միւպարէք
թէնլէրինի օրաճըլա ազիւմ իզզէթլէր
իլէ տէֆն էյլէտի իլէրքի կիպի : Վէ եիր-
մի կիւն միգտարը պուրաճըգտա գա-
ղըպ, օրատան կէչէն Մուրատ սուլուն-
աա օրանըն էհալիսինի վէ պիլէսինճէ օ-
լանլարը վաֆթիզ էյլէտի, քի ճէմիսի
եիւզ տօգսան պին ճանտան միւթէ-
ճալիւզ խտի : Վէ օրատա պատարագ
սէօյլէյիպ, ճիւմլէսինի Գրիստոս էֆէն-
տիմիզին միւպարէք թէնինէ վէ գանընա
հիսսէտար էյլէտի :

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

Սուրբ Գրիգորոսն Տրտաք խափշահը Լեւ-
ւապիսիյնէ վէ հիսապսը խալֆ Իւն վաճմիդ
էմֆեւի, վէ հոգեւոր նիղաճար ըստ «Իւնիսե-
ւերի շէնէմֆեւի» :

ՏՐԻԱՅ փատիշահ օլ իզգէթը հայ.
րապետին հայաստան սընըրընա կելտիյ-
ինին խապէրինի ալտըգտա, ճիւմէ
Թէվապիսիյնէ պիր գաչ կիւնլիւք եօլ
իլերի վարըպ, սուրբ հայրապետին հե-
նիզ ալտըղը փայէյէ Թէպրիք մերասի-
մին էտա էթտի, վէ ճան ու տիլտէն
Ֆէրրահ օրտու: Սուրբ Գրիգոր ելինէ
քարոզար վերտիքտէն սօնրա, « Օ-
թուզ կիւն գատար օրտաճ Թութուն վէ
տուալէր էտին քի սուրբ մկրտութիւնա
լայըգ օլասընըղ » տէյի Թէմպիհ էթտի:

Օթուզունճու կիւն սապահլայըն
Մուրատ սուլունուն քէնարընա էնտիր-
տի օնլարը, վէ սուրբ մեռոնու սույա
տէօքիւպ՝ ճիւմէսինի վաֆթիզ էթտի:
Վէ մկրտութի օլտուղու էսնատէ Նլլահ
էֆէնտիմիզտէն պիւյիւք պիր միւճիւ-

զաթ օլտու: Տրգատ փատիշահ վէ էթ-
պաէսի սուլա էնտիքլէրինտէ, օլ դուվ
վէթլի ագըպ կիտէն ըրմաղըն սուլու օ
սահաթ կէրի տէօնիւպ տուրա գալոր:
Վէ կէօյտէն աղիմնուր էնիպ՝ օլ սուլորն
իւզէրինտէ տիրէք կիպի տիքիլտի. վէ
տիրէյին պաշը իւսթիւնտէ հէփնուրտան
եափմա պիր խաչ գօնուլմուշ ուտու,
քի պունու խալգ աշիքեար կէօրտիւ.
վէ օլ մէրթէպէ օրթալըղըրուշէն էթաի
քի, կիւնէշ օնուն եանընտա պիր շէյ
տէյիլ իտի: Վէ սուլա սաշըլան օլ սուրք
մեռոն խալգըն էթրաֆընը ալըպ, վէ
մէվճ մէվճ օլուպ՝ սուլուն եիւզիւնտէ
կէզեր տօլաշըրըար: Պատէհու սուտան
տըշարը չըգըպ՝ ճիւմլէսի տէ պէյազլար
կիյիպ, վէ էլէրինէ պիրէր շէմէ ալըպ,
կէօյ եիւզիւ երլտըզլարը միսալի ճէմա-
աթ միւզէյեէն օլտու: Վէ Ալլահըն
պու միսիլլի քէրէմինէ սէվլինճլէրինտէն
կէօզ եաշը տէօքէրէք, սուրք Նարապետ
վանքընա աղիմէթ էթտիլէր: Օրատա
սուրք հայրապետ պատարափ սէյլէյ-
իպ՝ եիւզ էլլի պինտէն միւթէճափիւզ
խալգա նք հաղորդութիւն նի՛մէթինի
վէրտիքտէն սօնրա, եէտի կիւն տահա
էյլէնտիլէր:

Օնտան սօնրա սուրբ Լուսաւորիչ փէտերիմիզ հէր Թարաֆա վարդա՝ Տըր-
գատ փատիշահն մարիֆէթիլէ հէր
եէրտէ քիլիսէլէր եափար, քահանաւար
Թային էտէր իտի: Վէ շէհիրլէրտէ գա-
սապալարտա պուճարն իւզէրինէ իգ-
թիզա էտէն եպիսկոպոսլարը նասա է-
տէրիտի: Սօնրա վանքլար վէ ճգնաւոր
եէրլէրի իճատ էտիա՝ կրօնաւորլարը
չօղալթօր, վէ ճիւմլէսինի Ալլահ եօ-
լունա տալէթ էթմէտէն կէրի տուր-
մազլար:

ՕԼ ազիզին քարոզ վէ նասիհաթլա-
րնտան տէրէճէսիզ տիրլիք տիւզէնլիք
կիրտի հայաստանա: Չօգ պօրճլուլար
վէ 'մահպուսլար էզաւ օլտուլար. չօգ
շէրիլէ գարշը իշլէր՝ մէն օլունտու. հէփ
պէտ խոյլուլար՝ խոյլարընը Թէրք
էթտիլէր: Նիհայէթի, օրթալլգ հէփ
պիր անա էվլաւորնա տէօնտիւ: Պուճ-
լարտան մանտէ Լուսաւորիչ փէտերիմիզ
հէր Թարաֆտան չօճուլար տէվճիրիա,
քի պուճարըն չօղու տա իլէրտէն փութ-
խանէ հըզմէթինտէ օլանլարըն էվլատլա-
րլար, պուճարըն հէփիսինէ եէր եափ-
տը, իւզէրլէրինէ ուսթալար Թային էթ-
տի վէ տէրհալ պաշատլար, քիմի բում-

Ճա, քիմի ասորիճէ էրմէնի լիսանընը օ-
գուր եազարլար ըտը ' :

Պէտլէճէ սուրբ Լուսաւորիչ փէտէ-
րիմիջ հայաստանա պիր էյի նիզամ վէր-
տիքսէն սօնրա, վագըթ վագըթ քէն-
տիսի տաղ պաշարընա չըգըս՝ պիր
գաչ շայիրալէրի իլէ եապան վէ իզսիզ
մահալէրտէ սաքին օլուր, վէ գըրգ
կիւնտէ պիր տէֆ'ա եէր, օ տա սալթ
եէշիլիք, պիւթիւն էրմէնի միլլէթի
իջին տուա էտէր իտի: Վէ պազը պազը
էնէր օրթալըղը կէօրիւր կէօզէտիր, քա-

1 Էսիի վագըթա միւլէթիմիւլին էլէրւի
միւսթաթիւեալըւը վարըպըթսէպէ, իէրէ+Լո-
սա-որիւ իէպէրիմիւլին էյամնապատ վէ իէրէ+
էիւլ սէնէ Գապար Գահա միւրուրի՝ օլ էսիի
եալը իսթիմալսէ օլմայարագ մոսալիսալ օլ-
մո-լ իպի. եսէրի էրմէնիլէրին Գոսլանպըլը
եալը՝ բոմ՝ ասորի վէ Քարսի եալըլարըպը:
Թա +ի էֆէնպիմիւլին 406 սէնէսինպէ սոսրբ
Մեւրոպ վարդապէթիմիւլ պիւլիմ շիմպի+ի
եալըլարը իճապ էլիպի. վէ սոսրբ Սահալ
ըսա պէրապէր Ասքոսածաղանըւ- բոմ վիսա-
նէնպան լիսանը էրմէնիյէ Բէրճի-մէ էպիդ՝
միւլէթիմիւլին շէնէլիպիլէր:

րող վերիր, վէ եինէ տաղ պաշարնա
չէքելլրտի:

Տրգատ աղիզ փատիչահ տախի,
պիւթիւն պիւթիւնէ խայր ամէլէրէ
մուգայէտ՝ հէր թարաֆա « Աման, Աւ
լահն էմրինտէն տըշարը իշ կէօրմէյին »
տէյի եազմատան վազ կէչմէզ իտի: Լա
քին սուրբ Գրիգորուն միւպարէք ճէ
մալինտէն մահրում գալընճա, Գայսէ
րիտէ իքի օղլու օլտուղունուն հապէրի
նի ալըպ, օնլարը եանընա կէթիրտիքտէն
սօնրա, « Քիւչիւք օղլուն սուրբ Արիւ
տակէսի պիզէ եպիսկոպոս էտիպ՝ պարի
եերինէ վէքիլ նասպ էյլէ » տէյի աղիզէ
նիյազ էթտի: Օլ աղիզ աէ բէճապընա
եօգ տէմէյիպ՝ օնու եպիսկոպոս էթտի,
վէ էվլատընը քէնտիսինէ եարտըմճը աւ
տը, քի սօնրա եերինէ տէ կէչտի օթուր
տու: Պու սուրբ Արիստակէս հայրա
պետ տէ՝ քէրամէթլիւ փէտէրինէ մէ
նէնտ պիլ քիմսէ օլտուղունտան, պաշ
լատը Ալահն քէլամընը ճիւմլէսինէ
վազ էթմէյէ:

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորելին սուրբ Տրդատ
ըստ Հռոմայա աշխիւթի, վէ սուրբ Սեւ-
բեսպրոս թաթ վէ Կոստանդնուսն իմիւրաւօր
իւն ինքն-շիւղ յուսապաշխի ահաւաշխի :

ՊՈՒ Էսնալերտէ վազը օլտու Կոս-
տանդիանոս Հռոմա իմիւրաւօրուն
պիր սիւսիւք միւշիւղաթ իլէ քրիսթի-
եան տինինէ կէլմիսի, վէ օնուն մարիֆէ-
թիլէ Հռոմա տէվլէթինին տէ փուլ-
փերէսթլէթէն Ալլահ Եօլունու Թա-
նրմասը : Պիղիմ Տրդատ փատիշահ պու-
խապերի ալտըգոս, տիւնեա գատար
տէվլէթէք, ջիւլքի Կոստանդիանոս ը-
լտ տօսթլուղու տա վար ըտը, վարալըմ
օնու կէօրէլիմ վէ Թէպրիք ու զիյարէթ
էտէլիմ տէլի, հէմէն գարար վէրիպ՝ Եօլ
հազըրլըղը կէօրտիւ : Վէ սուրբ Գրիգոր
Լուսաւորիչ իլէ օղլու սուրբ Արիս-
տակէսի, վէ փէք իլէրի կէլէն պէլլէ-
րինտէն վէ ըիճալընտան օն օնիքի քիշի
վէ քիւլլիլէթլի ապէր տէ պէրապէր
ալըպ՝ գալցար Եօլ ըէվան օլտու : Վէ

կէրէք գարատան , կէրէք տէնիզտէն ,
փատիշահ սալթանաթըլա կէչիպ կի-
տիպ՝ Հռոմա փայլթախթընա տախիլ
օլտոնյա , Կոստանդիանոս իմփէրաթօր ,
վէ օլ էսնատէ օլան արբազան փափ սուրբ
Սեղբեսարոս հազրէթլէրի պոլնու տուչ
տուգտա , իզզէթ իւ իբրամլէր իլէ գար-
շըլարընա չըգտըլար :

Արթըգ օ արալըգտա պոլ ազիզլէրին
մապէյնլէրինտէ հուսուլէ կէլէն մու-
հապպէթ վէ շազլըգ ալամէթի թարիֆ-
տէն միւսթադնի աիր : Իպթիտա սուրբ
Պետրոս վէ Պօպոս առաքեալլարա վա-
ճիպ օլան իպատէթի վէ ղըյարէթի է-
տա էթտիքտէն սօկրա , պաշատըլար
պիրիպիրլէրինէ սօրուպ նագլ էթմէյէ
հէփ օ անէտէք օլան շէյլէրի , վէ Հադ-
թաալէնին նէ պիւլիւք միւճիւզաթլար
ըլա իքի միլլէթէ աէ սէլամէթ եօլունու
աշարղընր :

Տրգատ փատիշահըն հէր պիր պա-
շընտան կէչէնլէրի էվլէլինտէն ախը-
րընասաք նագլ էթտիյինտէ , Կոստան-
դիանոս հէյրան օլտու՝ Ալահըն սուրբ
Գրիգոր հազրէթլէրինին էլլիլէ էթ-
տիյի միւճիւզաթլարա . վէ ազիմ թէ-
վազու իլէ օլ ազիզին էօնիւնէ տիզ շէօ .

քերէք օրհնութիւնսն ու նիյազ էտիպ
ալոր . վէ հէր ան մէգատրինէ վաճիպ
րայէթ էտերտի օնա : Տրգատ փատիշա
հըմըզա տա տերէճէսիզ մուհապպէթ
կէօսթէրտի . վէ պէյնհիւմալէրինտէ
պու մուհապպէթ վէ տօսթլուղուն
գատիմի գալմասը իչին պիր ահտնամէ
եազտըլար քի , 'Իաշանց թուղթ տէնի
լըր : Օ ահտնամէ մինվալինճէ Կոստան
գիանոս իմփերաթօր Տրգատըն հիւքմ
իւ հիւքիւմալթընը հէր վէճհ իլէ ար
թըրտը : Սուրբ Սեզքեստորոս ուլու
հայրապետ տէ սուրբ Գրիգոր Լուսա
ւորիչի պիգիմ միլլէթիմիզին իւզերի
նէ Կաթողիկոս նասպ էթտի : Սօկրա
Հռոմատա հէր նէ գատար կերէք էր
քեանը տէվլէթ վէ կերէք մէմլէքէթ
միւթէպերլէրի հէր քէս ալահատտին
մէգատրինէ եագըշաճագ հէտիլէլէր
իլէ , թէհնիլէ վէ թէպրիք բուամինի օլ
ազիզլէրէ էտա էյլէտիլէր : Պէօյլէճէ պիր
այ միգտարը օնլար Հռոմատա էյլէնիպ
հէմ իպատէթ հէմ զիյարէթ թէքմիլ օլ
տուգտա եօլա չըգար իքէն , սուրբ Սեզ
քեստորոս ուլու հայրապետ՝ սուրբ Լու
սաւորիչէ հայրապետական աղըր պա
հալը թագըմտան մանտէ՝ սուրբ Անդրէաս

առաքեալըն վէ սուրբ Ղուկաս աւետարանիչն թէնէրինտէն սօլ էլէրինի, վէ սուրբ Պետրոս վէ սուրբ Պօղոս առաքեալլարն մասունքլարնը, վէ սաիր տահա չօգ մասունքլար հէտիյէ վէրտի:

Քէզա սուրբ Կոստանդիանոս տախի՝ Տրդատ փատիշահա վէ սուրբ Գրիգորա լայրգ հէտիյէի պէհիյէլէր վէրտիքտէն պաշգա, սուրբ Սեղբեստրոս ըլատա պէրապէր թիւրլիւ նատիր պուլունուր վէ պահասը եօգ շէյլէր հէտիյէ հտիպ՝ կէօթիւրսիւնլէր սուրբ Էջմիածինէ, վէ սուրբ կոյսլարն իպատէթխանէլէրինէ գօսունլար աէյի, օնլարը եինէ փատիշահ սալթանաթըլա եօլա չքաբարտլար: Վէ հեր պիր կէչտիքլէրի եհրտէ էհալի իսթիգպալինէ կէլիպ վաճիպ օլան թաղիմ վէ իբրամը իճրա հտէրլէր իտի. վէ պէյլէճէ հեր մահալ տէն իլթիֆաթ կէօրէրէք կէլտիլէր տախիլ օլտուլար վաթանլէրինէ:

Սուրբ Լուսաւորիչ Հռոմատան տէօնտիւքտէն սօնրա, սուրբ Սեղբեստրոս ուլու հայրապետին էմր ուրուխսաթիլէն նիկիա ժողովքու օլտույա, Կոստանդիանոս՝ Լուսաւորիչ փէտէրիմիղի տէօրայա տավէթ էթտի: Լաքին օլ աղիղ

տիւնեաւընտան արթըգ չէքիւմիշ վէ սանիյէն տինիմիզ ուղղունա կէջիրտիյի սէրէնճամլարըն վասֆը ճիհանէ չաւօլ մուշ օլտուղլինտէն, պէլքի օրասա հէլլ քէս քէնտիյէ զիյատէ րաղպէթ իսէր ֆէհվասըլա, սիր թիւրլիւ օլ ժողովքս կիթմէք իսթէմէտի. վէ եէրինէ՝ օլլու սուրը Արիստակէսի կէօնտէրտի:

Եւ Հռոմայա նանըլ օլտու տա գալք տը կիթտի տէրսէն, պէլլի քի Հռոմայա կիթմէպէ օլմազ ըտը քի կիթտի: Վէ օնուն ասլը տա մալիւմ տիւր: Հռոմայ աթոռու սուրը Պետրոստան գուրուլան ուլու աթոռ օլմաղլա՝ պիլճիւմլէ ախէր աթոռլարըն պաշը վէ էն պիւյիւյիւ տիւր: Վէ Քրիստոս էֆէնտիմիզ քիլիւ սէի շէրիֆինի Պետրոս առաքեալըն իւզէրինէ պինա էտիպ՝օնուն աթոռունուն շէյթան շէրինտէն եէնիլմէզ վէ եանըլմազ օլաճաղընը իլամ էթմիշ, վէ ճէննէթինին աչըպ գալիս մասնահթարլարընը օնա թէսլիւմ էթմիշ տիր: Պունտան մաւտէ՝ յարութիւն ալալլը տան սօկրոս «Պէնիմ գոյուն գուղուլարըմը կիւտէսին» տէյի օնա հաւալէ էթտի. հէմ պիր տէֆ'ա տա տէյիլ, թլամամ իւջ տէֆ'ա: Իշպու հոգևոր իշխանութիւն Պետրոս

առաքեալտան տիւղիյէ եւրինէ օթու-
րան Հռոմա հայրապետաւերինէ՝ պի-
այնիհի միրաս հագգը օլտուղի տէր-
քեար տըր: Պունա պինաէն Գրիստոս է-
Ֆէնտիմիղին վէքիլի վէ քիլիսէի շէրիֆի-
նին պաշը՝ եալընըզ Հռոմա հայրապե-
տի պրազան փափ տըր: Օնու պաշ թա-
նըմագ՝ Գրիստոսու թանըմագ տըր. օն-
տան այրըլմագ՝ Գրիստոսուն սիւրիւ-
սիւնտէն այրըլմագ տըր: Հաթթա Լու-
սաւորիչ փէտէրիմիզ պիլէ պիր էրմէնի
միլլէթինին լուսաւորիքի օլմուշ իքէն, օ-
գատար միւճիւղաթ սահիպի, վէ Ալլա-
հըն պիր միւսթագիլ իլհամը իլէ միլլէ-
թիմիզ իւզէրինէ՝ առաջնորդ նասպ օ-
լունմուշ, Գայսէրի պատրիարքընտան
ասլը արքեպիսկոպոսլուգ տախի ալմըշ
իքէն, Հռոմայէ կիթմէսինէ տէ թիւրլիւ-
մանիսի օլա պիլիւ իտի. պու ճիւմլէ
իլէ՝ չիւպհէսիզ պիզէ ալէտտէվամ վա-
սիլէթ վէ իպրէթ օլուն իչին քի՝ ընգ-
հանուր եկեղեցինլն պաշընա պօլուն
էյիպ օնոնլա պիր օլմատըգճա՝ Գրիս-
տոս պիզի թանըմուզ, գալգտը Հռո-
մայա եօլ րէվան օլտու, վէ վարըպ
սուրը Սեղբեստրու ուլու հայրապետէ
լազըմ կէլէն րէսմի թէպաաթը իճրա

գրութեան սօնրա, ոչ ազնոսէն ըէս-
մէն միլէթիմիզ իւզէրինէ Կաթողի-
կոսլուգ ալար:

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

Սուրբ Լուսաւորիչ հայրապետիկէն՝ Նի-
կիա Ժողովոհանքա վերիւնն Գաւառ Գաղա-
նիսիսիս սօնրա՝ ինսան իջողիսնքէն պի-
նիսն պիսիսնէ նիհան օլմասը, վէ հիսմիւնի
էճէլիսիսն սօնրա ժապարէտ ինիսինն պա-
լանտալ մէյթանա լըգմասը:

ՍՈՒՐԲ ԱՐԻԱՏԱԿԷՍ ՆԻԿԻԱ ԺՈՂՈՎ-
քունա վարդա՝ իւչ եիւզ օն սէքիզ սուրբ
հայրապետէրին Արիոս նամ մէլուն
հերետիկոսա գարշը կէօրտիւքէրի տա-
վանըն վէ վէրտիքէրի գաւլ իւ գարարըն
իլամընը, վէ նիզամ հագգընտա գօնու-
լան գանունլարը ալար հայաստանա կէ
թիրտի: Սուրբ Լուսաւորիչ հէփիսի-
նէ տէ իմզասընը պասըպ, « Իսկ մեք փա-
ռաւորեսցուք որ յառաջ քան զյաւի-
տեանս, երկիրպագանելով սրբոյ Եր-
րորդութեանն և մի աստուածութեան
Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ » տէտի:

քի տայիմա հաւատամբտան սօնկրա տէ-
նիլիր :

Սուրբ փէտէրիմիզ կէրջի տաղ պաշը-
նա չէքիլմիշ իտի, լաքին ճէմաւթընը
կէօզէթմէք իջին պաղէն կէլիր տօլա-
շըր ըտը , ամմա կիթաիքճէ պու նազա-
րէթի տէ սէյրէքլէտիպ կէօրիւմէմէյէ
պաշատը . վէ էֆէնտիմիզին 331 սէնէ-
սինտէ արթըգ պիւթիւն պիւթիւնէ ին-
սան եիւզիւնտէն նիհան օլուպ՝ քիմնէյէ
կէօրիւմէտի :

Մէյէր էրզինկեան սէմթինտէ Սե-
պուհ տէնիլէն տաղտա պաշընը պիր մա-
ղարայա չէքիպ՝ քէնտինի պիւթիւն տու-
այա վէրմիշ իմիշ : Վէ հագ Թատէնին
էմրիլէ դութլու էճէլի եէթիշիպ , այաղ
իւզէրինտէ տուա էտէր իքէն՝ միւպարէք
ըուհինի Թէսլիմ էյլէտի . վէ հիջ պիր
քիմէսնէ խապերտար օլմայարագ ճիսմա-
նի մէշագգաթընը ճէննէթին իիթիշա-
մընա Թէպտիլ էյլէմիշ օլտու :

Պիլմէյիզ օնտան նէ գատար զէման
միւրուրինտէն սօնկրա , պիր տէ կիւնիւն
պիրինտէ պիր գաջ չօպան օրատան կէ-
չէր իքէն՝ կէօրտիւլէր քի օլ մաղարա-
տա պիր ագ սագալլը , իրի պօյլու , չէհ-
րէսի նուր միսալի , այաղ իւզէրինտէ , սօլ

էլինտէ՝ տիգինէ տայալը պիր ասա , եա-
նընտա խորան՝ սկիհ վէ պատարագ Թա-
գըմը , ճանընը Թէսլիմ էթմիշ ամմա ,
տալա էօլմիւշէ պէնդէմէյօրուտու : Օլ
չօպանլար պուճա չօգ Թաաճճիւպտէ
գալըպ , պու Թէհի քիմնէ տէյիլ , պէլլի
քի Ալլահըն մադպուլ գուլլարընտան
պիրի օլմալը տէյէրէք՝ մաղարանըն աղ-
ղընը Թաշ ըլա էօրտիւլէր , հայվան եա
պիր ճանաւար , եախօտ պիր գուշ եա-
նընա վարըպ տա ինճիթմէսին տէյի :

Իւզէրինէ հայլը զաման կէջիպ , պիր
կիւն Գառնիկ իսմինտէ պիր ճգնաւորա՝
ազիզ փէտէրիմիզ ըիւյատընտա կէօրիւ-
նիւպ , պէնի կէլ Ֆիլան մաղարատան չը-
գար տա Թօփրաղա գօ տէյի տույ էթտի :
Օլ տախի՝ տիւնեալար քէնտինին օլուպ՝
վարտը օրաճըգտա Թէմիզ օլարագ սուրբ
Թէնինի պուլտու . սանըրսըն քի հէմէն
տահա հէնիզ ճան Թէսլիմ էթմիշ իտի :
Վէ անիտէ օլ եէրին խալգընա տույ
էտիպ , աղիմ իղղէթ ու իպատէթլէր իլէ
կէօթիւրիւպ մէղարա գօտուլար , քի
շիմտի օրասը՝ Թորթան վանքը տէնիլըր :
Սօկրա օրատա Ալլահըն ինայէթիլէ
հիսապսըղ միւճիւզաթլար օլտու . չօգ
հասթալար , չօգ քէօթրիւմլէր , չօգ սա-

րա իլէթիւներ վէ թիւրլիւ մարազլըւար
շիֆա պուլտուլար :

ՕՆ ԻԻՉԻԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

Սուրբ Գրիգորոսն մասունքաւոր Ֆրէնկիս-
նանա իէլիպ, հալա Նաթօլի մէմէլէթիէն
վէ սայիր մահալլէթի ալիմ իպաթէթ պու-
մալ :

ՍՈՒՐԲ ԼՈՒՍԱԼՈՐԻՃ ՎԷՆԵՐԻՄԻՊԸՆ
միւսպարէք թէնինին խաղինէսի նիչէ սէ-
նէլէր թորթան վանքընտա գալտըգտան
սօկրա, օրատան սայիր եհրլէրէ տէ
տաղըլմը տըր : Հաթթա պաշը, իքի
պալտըրլարընըն քէմիքլէրի, վէ պաղլան-
տըղը զինճիր իլէ տէյաիւքլէրի չըպուգ-
լարըն վարչասը՝ Զենոն իմիէրաթօրուն
թալիպ օլմասըլա Ստամպօլա կէօնտէրի-
լիպ՝ օնտա բում կուսանքլարը մանաս-
թըրընըն քիլիսէսինտէ սագլանըր վէ ի-
պատէթի օլուր ուտու : Պիր տէֆ'ա հա-
լաճանք զալէպէսի զուհուր էթտիլին-
տէն՝ մէզպուր կուսանքլար տա Ստամպօլ-
տան ֆիրար էթմէլէրի իգթիզա օլտույ-
տո՝ օլ էսնատէ եանլարընտա օլան սաիր

վաճի՜ր մասունքւոյ ըլա պերապէր օն-
լարը տա գալարորդս՝ Իթալիա իջնա-
թա Նափօլի մէմլէքէթինէտէք ալտրլար
կէօթիւրաիւլէր :

Օրատա իւք էվվէլ մանասթըրլարընըն
իջնաթ սագլարլար ըտը. սօնրա վագըթ
կէջիս՝ պունլարըն եէրինէ ֆրէնկ մա-
րապետլէրի կիրաի իսէ, պունլար սուրբ
Գրիգոր Լուսաւորիչ իսմինէ պիր միւ-
քէլլէֆ քիլիսէ եափաղորդս՝ աղիմ իղ-
ղէթլէր իլէ օլ աղիղին մասունքլարընը
օրայա գօտուլար. վէ հալա օլ քիլիսէտէ
տիր հէփիսի տէ : Մէզպուր կուսանքլա-
րըն էթտիքլէրի իպատէթ ֆիլ վագը պու-
աղիղէ շայեսթէօլաճագ տէրէճէտէ տիր.
պէհէր սէնէ սեպտեմբեր պընըն օթու-
ղունտա՝ սէքիզ կիւն տօնախմբութիւն
վէ աղիմ զէյնէթլէր էտէրլէր. քի պիղիմ
միլլէթտէ պու սէքիզ կիւն տօնախմբու-
թիւնու տահա իշիտիլմէմիշ տիր. Նափօ-
լի էհալիսի տէ օ տէրէճէ իղղէթ վէ
իպատէթ էտէր սուրբ Լուսաւորիցիմիզէ
քի, մէմլէքէթլէրինին հիմայէսինէ շէ-
ֆաաթճը թուլթաուգլարը սուրբլարըն
պիրի տէ պու աղիզ տիր : Հաթթա հէր
կիւն քիլիսէսինէ ուխտա վէ զէյարէթէ
կիթտիքլէրինէ գանաաթ էթմէյիս, մէմ

լէքէթին էն պիւիւք քիլիսէօինտէ սը
Գրիգորուն կիւմիւշտէն պիր սուրէթի
վար, օնու պէհէր սէնէ պիր կիւն ալըր
թափօրա չըգարըրլար. վէ օլան ղէյնէթ
հագիգաթ կէօրմէյէ սէզա տոր :

Պունտան մնտէ շիմտիքի Սրբազան
հազընէթլէրի՝ քի օն ալթընճը Գրիգոր
փափ տըր , միւստագիլ կոնգակ չըգար-
տը քի, սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ տէ
քէնտի Տօնացոյցլարընա գօնուլուպ,
պունտան պէօյլէ հէր սէնէ Հռոմատա
տախի տօնախմբութիւնու օլսուն. վէ
պու մինվալ իւզընէ հալա օլույօր :

Պու գատարճըղը իշարէթտէն մագ-
սուա շուքի, ախէր միլլէթ սուրբ Լու-
սաւորիչիմիղին էմէյինի ասլա կէօրմէմիշ
իքէն, եալընըղ օլ ազիզին ատընը վէ իպ-
րէթլէրինի իշիթտիքլէրի եէրաէ պու
գատար դըյմէթինի պիլիւր, իպատէթինէ
մուգայէտ իսէլէր, եա պիզ օնուն մութ-
լագ էվլատը վէ րուհանի սէպէպի է-
հեասըրը տէյէնլէր նէ տէրէճէ իպա-
տէթ էթմէլի տիրլէր. լաքին իպատէթ
հագգընտա Լուսաւորիչ էվլատլարընա՝
ախէր միլլէթլէրինքինտէն էվվէլ վէ էլ-
զէմ իպատէթ պու օլմալը քի, աճապ
Լուսաւորիչ փէտէրիմիղին էօյրէթտիլի

սուրբ հաւատք հանկրսը տըր տէյի պի-
լըլէր մի : Աճապ օլ աղիղին՝ պիր օլուպ
թանըտըղը սուրբ եկեղեցիյի քէնտիլէրի
տէ թանըրլար մը : Սուրբ Լուսաւորի-
չին պիղէ վերտիյի Ֆաղիլէթ իպրէթլէ-
րինի հիչ Ֆիքրէտիպ՝ օնլարը թուլմագ
ղայրէթլէրի վար մը տըր : Ալլահ աշգը-
նա հիչ օնոն կիպի՝ ըսաթ կէտիքլէրի
տիւնեա միհնէթլէրինի սապրիլէ չէքէյօր
լար մը : Օնուկ կիպի՝ ախէրտէն էպլիլէթ
չէքիպ՝ պիր զարար նէֆսանիլէթ վէ
խուսուլմէթ կէօրտիւքտէ, հէփ պուկլա-
րը ունուտուպ՝ օնլարա պաղըշլայօրլար
մը : Օնուկ տուա ճգնուլթիւն վէ հոգեո-
րա օլան զայրէթինին պիր զէրրէսի ա-
ճապ քէնտիլէրինտէ տէ պուլուկուր
մու, քի հիչ օլմազսա քրիսթիյան պօր-
ճունա Ֆարզ օլանը էտա էտէ պիլինլէր :
Եօգսա էյէր պու Ֆաղիլէթլէրէ զայրէթ
էթմէզ իսէք, սուրբ Լուսաւորիչէ փե-
տէր տէմէմիզտէն նէ չըգար, փէտէրիմի-
ղէ պէնզէր էվլատ օլմազ ըսաք : Օնուկ
տա էվլատը օլմամըզ միւմքին տէյիլ, թա
քէնտիլին պիղէ կէօսթէրտիյի եօլու
թուլմայընճա :

Պու պապտէ միլլէթիմիղէ լազըմ կէ-
լէն պու կէօնէ վաճիպէի զիմմէթինին

իճրասընտ ալիւր մէն ֆատթ վէ մազհար
օլմագ մէմուլէյլէ՝ իշպու մուխթասար
թէվարիխին եազըլմասընտ սայ ու իգ-
տամ օլումմուշ տուր : Հէման ճէնապը
Հագ՝ սուրք Գրիգոր փէտէրիմիզին շէ-
ֆատթըլա օգույանլարա մէյվէսինէ իր-
մէք նասիպ էյլէյէ :

ՖԻԶՐԻՍԹ

- Ե. Սուրբ Գրիգորոսն փնտրեալսն ինչ
լիպ՝ յգրեցեալսն զիսկանսն. 1
- Բ. Սուրբ Գրիգորոսն Տրդատ Գ-ի
շահն հաշիւեցին իրմանսն . . 4
- Գ. Սուրբ Գրիգորոսն յիշատի յգրե-
ցեալսն Տրդատն հաշիւե-
ցանքսն իրմանսն, ինչ զիսկանսն
շահն զիսկանսն զիսկանսն օրհնու. 6
- Դ. Տրդատն հաշիւեցին սուրբ Գրիգոր-
ոսն ինչ զիսկանսն . . 10
- Ե. Տրդատ սուրբ Գրիգորոս Արար-
չապ Գործնականսն արարչու . . 22
- Զ. Սուրբ Հովհաննէս ինչ Գործնական-
սն զիսկանսն օրհնու զիսկանսն
շահն հաշիւեցին ինչ զիսկանսն
արարչական Գործնականսն . 27
- Է. Տրդատն Գործնականսն ինչ զիսկան-
սն օրհնու զիսկանսն արարչականսն, ինչ
ինչ զիսկանսն օրհնու զիսկանսն . 32
- Ը. Սուրբ Գրիգորոսն ինչ Գործնական-
սն, ինչ ինչ զիսկանսն օրհնու
ինչ ինչ զիսկանսն ինչ սուրբ Գործնական-
սն ինչ ինչ զիսկանսն օրհնու . 38
- Թ. Սուրբ Գրիգորոսն Գործնականսն

- 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

Մ Ո Ւ Խ Թ Ն Ս Ն Ր
Տ ՈՒԱԼԷՐ

Widener Library

3 2044 078 929 429

HD